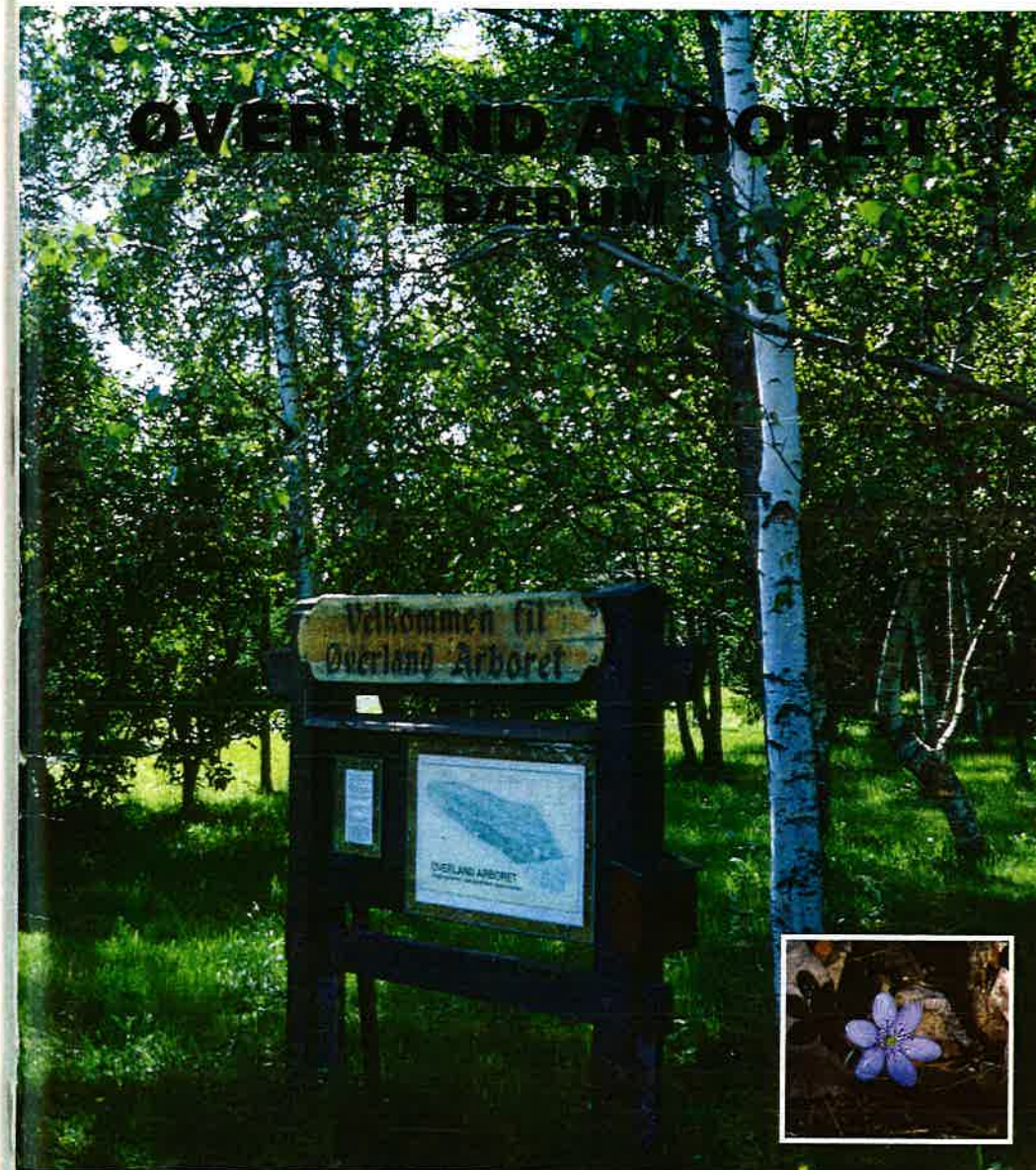

Samarbeidspartnere om driften av arboret:

FORORD

Øverland arboret ble opprettet 1. juni 1957 av Norges Skogeierforbund og Det Kgl. Selskap for Norges Vel. Hensikten med opprettelsen av arboretet var å drive vitenskapelige studier av norske og utenlandske treslag. Dette for å se om disse kunne få betydning for det framtidige norske skogbruk. Det vitenskapelige arbeid skulle drives av Det norske skogforsøksvesen (senere Norsk Institutt for Skogforskning - NISK).

Det har opp gjennom årene vært vekslende interesse for arboretet. Nyplantinger og oppfølging er likevel gjennomført av Kristine og Per Øien. For denne store frivillige innsatsen fikk de Oslo og Akershus Skogselskaps diplom 1990. Fra slutten av 1980 tallet har arbeidet med arboretet igjen tatt form og med ny samarbeidsavtale med nye partnere i 1992, har arboretet igjen kommet til sin rett.

Med sin spesielle geologi, sitt gode klima, den ville floraen og alle de fremmede treslagene, vil området framstå som interessant for publikum. Vi håper alle vil nyte og lære av sine turer i Øverland arboret.

Velkommen på tur i Øverland arboret !

Juni 1995

Bjørn Helge Bjørnstad
Formann i styringsgruppa for Øverland arboret

Høftet er utgitt av Styringsgruppa for arboretet.
Produsert av Createurene AS. 1000 stk. 8/95

Forældebilde: Bjørn Helge Bjørnstad
Innfølt bilde: Yngve Andersen

INNHALDSFORTEGNELSE

	Side
Forord	1
Innhold	3
Øverland i geologisk sammenheng av Steinar Skjeseth, professor emeritus, Norges landbrukshøgskole	4
Litt om vill flora og økologi i arboretet av Inger Nordal og Frans Emil Wielgolaski professorer, Universitetet i Oslo	6
Litt om skogen i Bærum av Yngve Andersen, skogbestyrer, Bærum kommune	9
Trærnes utbredelse av Dag Heintz, fylkesskogmester, Fylkesmannen i Oslo og Akershus,	10
Fremmede hage- og parktrær av May Sandved, amanuensis, Norges landbrukshøgskole	13
Arboretets innførte treslag	14
Cryptomeria	14
Douglas	15
Edelgran	16
Einer	17
Furu	18
Gran	19
Hemlokk	20
Lerk	21
Sypress	22
Thuja	23
Feltvis omtale av plantene	24
Register	45
Litteratur	53

ØVERLAND I GEOLOGISK SAMMENHENG

av Steinar Skjeseth

Øverland ligger lunt, i le av Kolsåsplatået mot vest og Steinsløgda mot nord. Landskap og vegetasjon er preget av det geologiske grunnlaget i Oslofeltet. Bergartene i Bærum ble til i løpet av jordens oldtid. De består av kalksteiner fra silurhav og sandsteiner fra bunn av innsjø i samme periode. Disse lagdelte bergartene ble foldet da formasjonene ble skjøvet sydover da den norske fjellkjeden ble bygget opp. Fjellagene danner et stort trau (synklinal) under Kolsås.

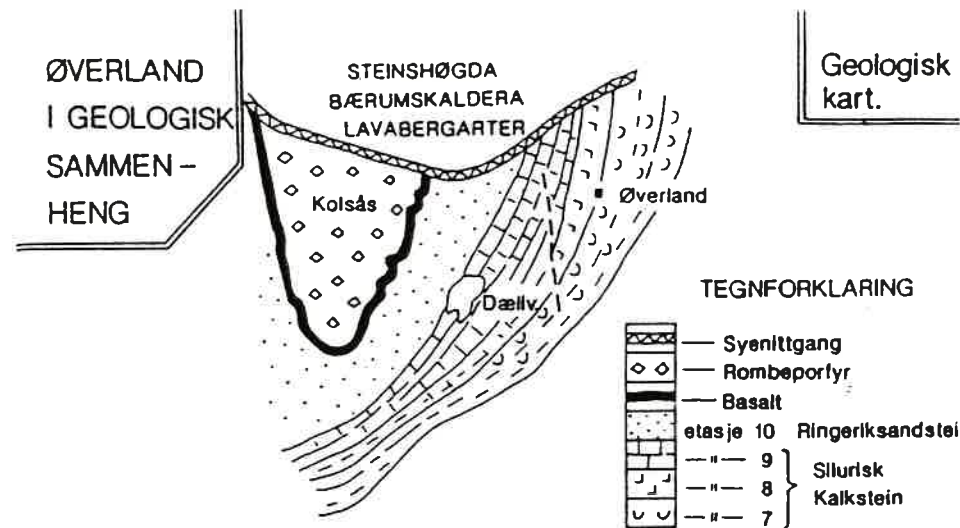
Mot slutten av oldtiden var de foldete lagene slitt ned til en plan flate. I permtiden, ca 200 mill år siden, slo jordskorpen sprekker. Fra disse strømmet det lava ut over de nedhøvelte silurlagene og det størknet til lavabergarter. Den første lavaen var mørk og ble til basalt som ligger som en bunnplate i Kolsåsplatået. Over denne følger den velkjente rombeporfyren. Bak Kolsås finner vi den store Bærumskalderaen. Denne er et stort, sylindrisk fjellparti som sank ned i vulkanten. I løpet av jordens mellomalder ble enorme fjellmasser fjernet. Landskapet ble formet av isen i kvartærtid.

For ca 10 000 år siden skjøt det frem bretunger i Lommedalen og Sørkedalen ut i Oslofjorden, som den gangen sto ca 220 m høyere enn i dag. Kolsås var en kort periode ei øy skilt ved et trangt sund fra Steinsløgdhalvøya som stakk ut mellom Lommedalsfjord og Sørkedalsfjord. I forsenkninger i fjelloverflaten er det bevart leire fra denne fjordperioden.

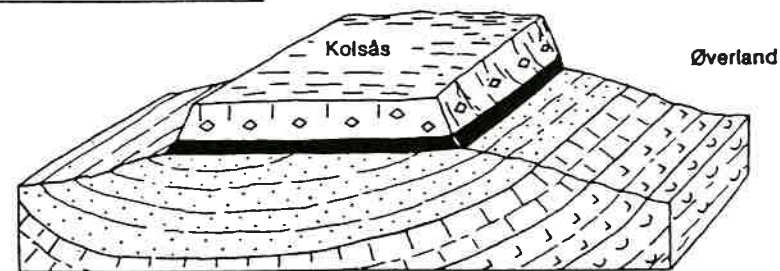
Skogpartiet ved Øverland gir detaljer av den storslagne Bærumnaturen. Kalkstein ligger i markerte benker som heller mot vest. De trer frem som hyller eller store trappetrinn i terrenget. Kalksteinen skriver seg fra øvre silur (etasje 8). På tur gjennom «parken» kan vi studere de ca 350 mill år gamle havbunnlagene. Vi ser en veksling mellom kalkstein og tynne skiferlag. Enkelte lag er bygget opp av tydelige, forsteinete koraller, sjøliljer, kalkalger m.m. som levde i silurhavet. Midt gjennom feltet går det en smal diabasgang, som størknet i en fjellsprekk i permtiden.

I feltet er det flere groper etter kalksteinsdrift. Steinen ble brukt til bygningsstein. Noe ble også brent.

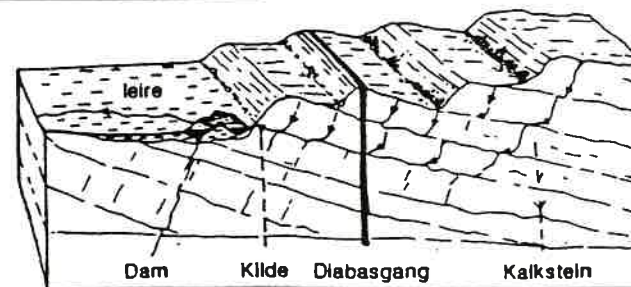
Fjellgrunnen har en sparsom jordoverdekning. I de bratte skråningene er det forvittringsjord med lokalt steinmateriale. Den kalkholdige jorda er god grobunn for løvskog og variert, spesiell bunnvegetasjon. Om våren markerer blåveissted kalkforekomsten. Trærne stikker røttene dypt ned i sprekker og jordfylte hulrom i kalksteinen. Det er tørt over kalkbenkene. Vann fra overflaten renner ned i sprekker og oppløste kanaler i fjellet. Gjennom dette underjordiske kanalsystemet renner grunnvannet og kommer ut som kilder ved foten av nederste kalksteinshyller. Her støter vannstrømmen mot tett leire på det flate partiet og tvinges frem. Det er disse kildene som gir en jevn vannstrøm til det lille tjernet. I utstrømningsområdet er det kildevegetasjon.

SNITT GJENNOM KOLSÅS

GEOLOGI I "PARKOMRÅDET"

LITT OM VILL FLORA OG ØKOLOGI I ARBORETET

av Inger Nordal og Frans Emil Wielgolaski

Den fineste ville floraen i Arboretet finner vi i de vestlige og nordlige delene. Som nevnt under avsnittet om geologi, gir den kambro-siluriske berggrunnen i området næring til en rik flora. Frigjøring av næring fra berget forsterkes ved at området stort sett er sørøstvendt. Dermed blir solinnstrålingen - og følgelig også temperaturen - relativt høy. Dette øker den kjemiske forvitringen fra berggrunnen og gjør næringsforholdene mer gunstige enn om området hadde vært nordvendt. Samtidig fører de forbedrede temperaturforholdene til en økt planteproduksjon i store deler av vekstsesongen (bortsett fra i perioder hvor det kan bli for tørt). Spesielt varmekrevende arter, som ellers er sjeldne i vår flora, vil kunne spire og vokse i disse varme bakkene.

Det som er spesielt slående i området, er det store artsantallet av trær og busker (27 slekter og 29 arter):

Gran (<i>Picea abies</i>)	Hagtorn (<i>Crataegus monogyna</i>)
Furu (<i>Pinus sylvestris</i>)	Villapal (<i>Malus sylvestris</i>)
Einer (<i>Juniperus communis</i>)	Rogn (<i>Sorbus aucuparia</i>)
Osp (<i>Populus tremula</i>)	Sølvasal (<i>Sorbus rupicola</i>)
Selje (<i>Salix caprea</i>)	Steinnype (<i>Rosa canina</i>)
Hengebjørk (<i>Betula pendula</i>)	Spisslønn (<i>Acer platanoides</i>)
Gråor (<i>Alnus incana</i>)	Geitved (<i>Rhamnus catharticus</i>)
Hassel (<i>Corylus avellana</i>)	Trollhegg (<i>Frangula alnus</i>)
Sommereik (<i>Quercus robur</i>)	Lind (<i>Tilia cordata</i>)
Alm (<i>Ulmus glabra</i>)	Tysbast (<i>Daphne mezereum</i>)
Vanlig berberis (<i>Berberis vulgaris</i>)	Ask (<i>Fraxinus excelsior</i>)
Stikkelsbær (<i>Ribes uva-crispa</i>)	Leddved (<i>Lonicera xylosteum</i>)
Hegg (<i>Prunus padus</i>)	Rødhyll (<i>Sambucus racemosa</i>)
Søtkirsebær (<i>Prunus avium</i>)	Krossved (<i>Viburnum opulus</i>)
Dvergmispel (<i>Cotoneaster scandinavicus</i>)	- (liste modifisert etter Per Øien)

Flere av disse buskene er typiske for næringsrike og varme bakker på Sørøstlandet. Dette gjelder spesielt geitved, tysbast og leddved, til en viss grad også dvergmispel. Mange av treslagene utgjør tresjiktet i det som ofte kalles edelløvskog, og som også generelt krever både varme somre og næringsrikt jordsmonn. Foruten lønn, lind, alm, hassel, ask og eik, gjelder dette også søtkirsebær og til en viss grad hengebjørk. Disse løvfellende trærne har næringsrikt løvverk, og de forbedrer på den måten ytterligere jordsmonnet når de visne bladene brytes ned.

De minst påvirkete partiene i Arboretet består av en mosaikk av moldrik løvskog/-granskog og mer lysåpen tørrbakke. Skogs-partiene har en fantastisk blåveisdominans (*Hepatica nobilis*) i april-mai, som gradvis tas over av hvitveisen (*Anemone nemoralis*) et par uker senere. Sammen med blåveis lyser ellers tysbast med lillarosa blomster på bar kvist et par intense våruker. Andre vanlige tidlige moldjordsarter er gullstjerne (*Gagea lutea*), fingerstarr (*Carex digitata*) og kratthiol (*Viola mirabilis*). Litt senere kommer mange arter fra et element som vi kan kalle næringskrevende høystaudearter: brunrot (*Scrophularia nodosa*), kratthumleblom (*Geum urbanum*), trollbær (*Actaea spicata*), krans-konvall (*Polygonatum verticillatum*), storklokke (*Campanula latifolia*) og skogsvinerot (*Stachys sylvatica*). I samme habitattypen hører også den utypiske liljeveksten, firblad (*Paris quadrifolia*) hjemme. Spesielt interessante er flere tallrike bestander av orkideene breiflangre (*Epipactis helleborine*), rødflangre (*Epipactis atrorubens*) og vårmarihand (*Orchis mascula*), og i bergsprekker den lille bregnen svartburkne (*Asplenium trichomanes*).

Utover sommeren når bladverket kommer på løvtrærne, blir det svært skyggefullt under disse. Da trekker for eksempel hvitveis og gullstjerne næringen ned i rotstokk og løk, og de overjordiske delene visner. Det blir lite vekster igjen å se under de tettteste hasselkrattene bortsett fra flekker med skjellrot (*Lathraea squamaria*). Det som da står igjen er små planter, vesentlig frøplanter av særlig ask og lønn. Lyset kan imidlertid ofte være for sparsomt til at de klarer å vokse opp. Som en tommelfingerregel kan en si at når lysmengden går under 10% av den som finnes på åpen mark, vil de fleste planteslag i undervegetasjonen sture og/eller dø på grunn av lysmangel.

I noe mer lysåpent og tørrbakkepreget lende får vi et stort innslag av arter som marianøkleblom (*Primula veris*) som vokser sammen med de to fiolartene skogfiol (*Viola riviniana*) og bakkefiol (*Viola collina*), den siste klart mer sjelden enn den første. Deler av tørrbakkene domineres ellers av bergmynte, også kalt kung (*Origanum vulgare*), samme art som gir «pizzakrydderet» oregano. Videre finner vi knollmjørdurt (*Filipendula vulgaris*) og kantkonvall (*Polygonatum odoratum*), mye knollerte knapp (*Lathyrus montanus*) og tveskjeggveronika (*Veronica chamaedrys*). Ikke sjeldne er ellers karve (*Carum carvi*), åkermåne (*Agrimonia eupatoria*), nyresoleie (*Ranunculus auricomus*), fagerklokke (*Campanula persicifolia*) og liljekonvall (*Convallaria majalis*) på noe dypere jordsmonn.

I de fattigste områdene i Arboretet finner vi arter som ellers dominerer i vanlig barskog, slik som : blåbær (*Vaccinium myrtillus*), tyttebær (*V. vitis-idaea*), smyle (*Deschampsia flexuosa*) og teiebær (*Rubus saxatilis*).

Flere steder langs stiene får vi et rikt oppslag av unge løvtrær. Fordi ryddingen av den opprinnelige vegetasjonen har gitt nok lys til at vedaktige planter både kan spire og vokse opp, finner vi ofte her et relativt tett buskas av særlig ask, osp og lønn.

Dette må ses på som en utvikling (sukcesjon) mot den løvtre-vegetasjon som ellers finnes i området (som kanskje til slutt vil utvikle seg mot granskog).

En ganske spesiell og truet art i Arboretet er oslosildre (*Saxifraga osloensis*) som finnes i få eksemplarer på en bergrygg sør for hovedstien inn i den mer eller mindre naturlige løvskogen. Arten er en pioner på lysåpne områder og er i ferd med å skygges ut på grunn av gjengroing og forbuskning.

Rundt dammen er det belter med forekomst av en del relativt vanlige fuktighetselskende arter hvorav kan nevnes elvesnelle (*Equisetum fluviatile*), vassgro (*Alisma plantago-aquatica*), kjempepiggekopp (*Sparganium erectum*), skogsvaks (*Scirpus sylvaticus*), flasketarr (*Carex rostrata*), soleihov/bekkeblom (*Caltha palustris*), vårkål (*Ranunculus ficaria*) og fredløs (*Lysimachia vulgaris*).

I våre dager er biologer opptatte av hva som skjer når fremmede organismer føres inn til Norge. Av de omtrent 2450 arter av høyere planter som er registrert i fastlands-Norge, er nesten halvparten innførte arter. Av disse er nærmere 600 klassifisert som å ha stabil forekomst og reproduksjon i naturlig vegetasjon, mens omtrent like mange er flyktige, det vil si de vokser her en kort periode uten å reprodusere eller fornye seg. Det er klart at det knytter seg en viss engstelse til introduksjoner: Kan det tenkes at noen er konkurransedyktige nok til å invadere naturlig vegetasjon og å konkurrere ut de «innfødte»? Arboretet gir en interessant mulighet for å studere dette problemet. Så langt ser det ut som det er edelgran som er den mest effektive av invasjonartene. I deler av de sørvestlige delene av Arboretet er det edelgran som er det hyppigste treslaget i foryngelsesfasen. I områdene med plantede (fremmede) treslag (arter) var det tidligere dyrket eller beitemark før nyplantingen overgrodd med kulturugas som brennnesle (*Urtica dioica*), høymole (*Rumex longifolius*), tistelarter (*Carduus* og *Cirsium*), borre (*Arctium*) løvetann (*Taraxacum*) og hestehov (*Tussilago*). Foreløpig klarer disse heldigvis ikke å konkurrere i de mer urørte partiene av Arboretet.

LITT OM SKOGEN I BÆRUM

av Yngve Andersen

Selv om de fleste kanskje kjenner Bærum som en tett bebygget bygd, har vi ennå ca 100 000 dekar skog igjen. Våre skogområder har til dels drastiske topografiske variasjoner. Det har blitt hevdet at navnet Bærum er avledet fra Berg-heimr-heimen under eller ved berget. Dette kan passe på flere kjente gårdsnavn i Bærum i dag, men den som er nevnt, er gården Isi i Vestre Bærum som ligger ganske tett innunder et bratt ås-parti.

Det er fra de flatere deler av bygda - som består av bebygget og dyrkede arealer - at vi ser de kjente høye og bratte åser som Kolsås, Ramsåsen, Eineåsen m.fl. Oppe på åsene er det imidlertid flatere og mer driftsvennlig terreng.

Produksjon

Markas produksjonsevne - boniteten - er jevnt over god. Uttrykt i tall vil dette si ca 0,8 m³ pr da/år som et gjennomsnitt for Bærum. Nyttbar tilvekst er imidlertid langt lavere, ca 35000 m³/år. Hogstklassefordelingen er dessverre ikke ideell sett fra et skogbrukssynspunkt. Vi mangler en del i hogstklasse 3 (yngre produksjonsskog), mens vi fremdeles har overskudd i hogstklasse 5, som er hogstmoden skog. Dette bidrar sterkt til at vi ikke produserer opp mot det optimale.

Avvirkning

Årlig avvirkning vil her hos oss som andre steder, variere sterkt fra år til år. Variasjonene vil blant annet være avhengig av tømmerpriser, driftsforhold og inntekter fra jordbruket. Men som et gjennomsnitt over tid er årlig avvirkning ca 25 000 m³.

Treslag

Gran er det dominerende treslag i våre skoger. Dernest kommer forskjellige løvtrær, fra de mest vanlige til varmekjære arter som lind, alm, eik osv. Og til sist furu.

Eiendomsforhold

Dersom vi ser bort fra to større skogeiere, er en gjennomsnitts skogeiendom i Bærum ca 500 dekar. I gjennomsnittsarealet inngår eiendommer fra noen få dekar og opp til ca 6 000 dekar pr eier.

Rik fauna og flora

Et skogsamfunn består heldigvis ikke bare av trær. Takket være gunstig klima og godt geologisk grunnlag, har vi også en rik flora og fauna. Bærumsskogene kan også by på et godt tilbud til friluftsfolk i form av godt utbygd løype- og stinett. Jakt, fiske, bær- og soppsampling hører selvsagt også med. Våre skogarealer gir i høy grad inntrykk av flersidig bruk.

TRÆRNES UTBREDELSE

av Dag Heintz

De nordlige barskoger

Skogbeltet mellom 50 og 70 grader nord kalles det nordlige barskogbeltet, eller de boreale skoger. Dette beltet kan vi følge gjennom det meste av Skandinavia, gjennom Russland til østkysten, og videre tvers gjennom det nordamerikanske kontinent. Mot sør grenser området mot andre skogsamfunn, og i nord danner lerkeskoger av mongolsk lerk grensen mot den arktiske tundra.

Verdens nordligste skog er forøvrig en bjørkeskog ved Kjøllefjord på Nordkinnhalvøya i Finnmark.

Treslagssammensetningen i de boreale barskogene vil variere med klimaet. Arter som gran, edelgran og hemlokk begunstiges av et kjølig og fuktig klima. Furu, og særlig lerk, er derimot mer konkurransedyktig i innlandsområder med tørt klima. I Norge mangler grana helt, eller trer sterkt tilbake i innlandsområder som Gudbrandsdalen, Østerdalen og indre Finnmark.

I Norge er barskogene relativt artsfattige, og etter istidene for ca. 10 000 år siden er det bare gran (*Picea abies*), furu (*Pinus sylvestris*), einer (*Juniperus communis*) og barlind (*Taxus baccata*) som er naturlig innvandrede bartrearter.

Skogstrærnes innvandring i Norge

Under siste istid var Norge dekket av kilometertykke ismasser. Bortsett fra enkelte fjelltopper som stakk opp av isen, og noen smale tundralignende områder langs kysten av Nordvestlandet og Nord-Norge, fantes det ikke overlevelsesmuligheter for planter og langt mindre for skogstrær. For ca. 12 000 år siden var store deler av Norge dukket fram fra iskappen, og ulike klimaperioder i etteristiden skapte innvandringsmuligheter for forskjellige planter og dyr. Den første klimaperioden etter at isen trakk seg tilbake er kalt preboreal tid, eller bjørkeperioden, da dette treslaget var dominerende. Inn i boreal tid (ca. 7 000 - 5 000 f. Kr.) ble klimaet stadig bedre, og nye planter som einer og osp dukket opp. I denne perioden kom også hassel og furu for fullt.

Ca. 5 500 år f. Kr. begynte en langvarig varmeperiode, kalt atlantisk tid, som varte til

ca. 3 000 år f. Kr. Varmekjære lauvtrær som alm, lind, ask, svartor og eik inntok arenaen. En annen indikator på et varmt klima var forekomstene av misteltein og eføy som var svært vanlige rundt Oslofjorden i denne perioden.

Tregrensen i denne perioden gikk 300 - 400 meter høyere enn i dag. På denne tiden var for eksempel det meste av høyfjellsplatået Hardangervidda dekket av furuskog. I den subboreale perioden (ca. 3 000 - 500 år f. Kr.) fikk Vestlandet sitt klimaoptimum. På Jæren ble skogbildet dominert av eik, og eføyen og mistelteinen fikk gode betingelser. I Østlandsområdet forsvant eføyen, noe som viser at klimaet ble strengere.

Ca. 500 år f. Kr. oppstod en kraftig klimaforverring. Denne perioden, som er kalt subatlantisk, er granas periode. Nedbøren økte, og temperaturen sank. I lavlandet gikk edellauvskogen sterkt tilbake, samtidig som de forsvant fullstendig fra de høyereliggende strøk. Det fuktige og kjølige klimaet favoriserte grana som spredte seg over hele Østlandsområdet til Trøndelag.

Fremmede treslag i Norge

I Norge har vi i dag kun to bartreslag, gran og furu, som produserer trevirke i en slik grad at de kan utnyttes kommersielt i stor skala. Interessen for å supplere norske skoger med fremmede treslag våknet tidlig, og allerede på 1700-tallet ble det gjort forsøk med edelgran og lerk.

Motivene for å innføre nye treslag har variert fra et ønske om å gjøre norske skoger mer eksotiske og spennende til skogbruksfaglige ønsker om å se hvordan utenlandske treslag kunne tilpasses norske vekstforhold og klima. Omkring århundreskiftet tok Bergen Skogselskap initiativ for et mer planmessig arbeid med innføring av fremmede treslag. Dette arbeidet ble senere overtatt av Vestlandets forstlige forsøksstasjon, og stikkord vedrørende dette arbeidet var frøimport og undersøkelser omkring frøets herkomst. Omkring 1900 startet for alvor arbeidet med skogreisning mot kysten og fjellet. Dette gav startskuddet til en bred utprøving av fremmede treslag med tanke på skogproduksjon. Særlig på Sør- og Vestlandet står det i dag en rekke fine bestand med blant annet treslag fra vestkysten av Amerika. Skogbruksnæringen har først og fremst vært interessert i å finne fram til arter som er bedre virkesprodusenter enn vår egen gran og furu. De egenskapene man har søkt etter er rask vekst, god virkeskvalitet, motstandskraft mot sykdommer og klimaskader samt beskjedne krav til jordbunnsforholdene. Dagens skogtreforedling er først og fremst konsentrert om foredling av våre naturlige treslag. Vanskelige leveringsforhold til industri og usikkerhet knyttet til proveniens har ført til at forsøk med fremmede treslag etterhvert er blitt mindre aktuelt. Noen treslag har allikevel etablert seg i kraft av bedre egnethet og produksjon enn stedegne treslag. Dette gjelder først og fremst sitkagran. Ut over dette er fremmede treslag brukt til prydrær samt til juletre- og pyntegrøntproduksjon.

Lauvskog og edellauvskog

I Norge kan vi grovt sett skille mellom tre hovedtyper lauvskog; fjellbjørkeskog, bartreblandet lauvskog og edellauvskog. Totalt sett dekker lauvskogen ca. 35% av Norges skogareal. Fjellbjørkeskogen, som er klimatisk betinget, er et særtrekk for Skandinavia. Ingen andre steder i verden danner bjørkeskogen (*Betula pubescens*) et eget skogøkosystem mellom barskogen og snau fjellet.

Lauvskogen som finnes i barskogsområdene opptrer først og fremst som pionervegetasjon på hogstflater, langs myrer og vassdrag og i blanding med barskog. Der det er vekstvilkår for den skyggetålende grana vil den utkonkurrere de mer lyskrevende lauvtrærne over tid. Uten inngrep fra skogbruket vil den normale suksessjonen gi et omløp på 40 - 60 år med mer eller mindre rene lauvbestand på områder hvor all barskogen blir borte over kort tid, som ved snauhogster, vindfelling, skogbranner m.v. Mange ulike arter som osp, or, rogn og selje vil opptre i pionerfasen i barskog, men bjørka vil være dominerende.

Edellauvskog er et samlebegrep for vegetasjonstyper hvor først og fremst varmekrevende lauvtrær er skogdannende. Til de varmekjære lauvtreslagene hører spisslønn, lind, ask, alm, eik, hassel, svartor og bøk. Norges edellauvskoger er rester etter den store utbredelse disse skogtypene hadde i atlantisk og subboreal tid. De største forekomstene finnes i dag i et smalt belte langs kysten av Sør-Norge, foruten spredte lokaliteter på klimatisk og jordbunnsmessig gunstige områder i lavlandet. Edellauvskogenes begrensede utbredelse og spesielle økologi gjør slike områder spesielt sårbare og dermed i mange sammenhenger verneverdige. I Norge har man derfor gjennomført en nasjonal verneplan for edellauvskoger, og opprettet et nett av naturreservater for å sikre representative typeområder av edellauvskog.

FREMMEDE HAGE- og PARKTRÆR

av May Sandved

En viktig del av hagetradisjonen har alltid vært treplanting og tredyrking. I norske hager og parker brukes, i tillegg til en del norske planter, et stort sortiment av innførte trær og busker. Egentlig burde vi undre oss mer over at så mange planter fra fjerne områder kan vokse godt i vårt nordlige land. Trær og busker fra Mellom- og Sør-Europa, Asia og Nord-Amerika er helt alminnelig plantet i Norge. Fra Sør-Amerika har vi derimot hentet lite, og fra Afrika og Australia har vi nesten bare sommerblomster og stueplanter. I Øverland arboret kan en bli mer kjent med fremmede planteslag.

Arboret

Et arboret er en ordnet sammenplantning av trær og busker på friland, merket og helst etikettert, og det skal finnes et kartverk eller annen form for registrering, slik at plantningen kan nyttes vitenskapelig, til undervisning eller til allmenn folkeopplysning.

Et arboret skal kunne fungere som et levende herbarium, et referanseområde, en kilde til kunnskap og en kilde hvorfra plantemateriale kan spres. Det kan også fungere som en parkskog til alminnelig rekreasjon.

Øverland arboret

Øverland arboret i Bærum ligger i et tett befolket landsdel, men i et lite forurenset område. Arealet er inngjerdet og utgjør ca 73 daa. Den totale biotop på stedet, med li- og damvegetasjon, trær og urter, fugl og smådyr, geologi og topografi, gjør området særlig interessant.

Midt i 1990-årene finnes det på Øverland innplantet trær fra tre verdensdeler, tilsammen ca 100 arter og avarter. Den naturlige tre- og buskvegetasjonen er også rik. De innplantede artene er enkelttrær og tregrupper i god, ofte overraskende god, utvikling. Der finnes flere sjeldne arter og området har både klima og jord som gir mulighet for ytterligere innplantning.

Plantene er ordnet geografisk og de er, nesten uten unntak, av kjent herkomst/proveniens. Artene er i hovedsak ankommet som frø fra spontane forekomster. Det meste er forsvarlig etikettert og inntegnet på kart av 1989 i mål 1:200. Plantningen på Øverland tilfredsstiller altså godt de krav som settes til et arboret, og det er en fin parkskog.

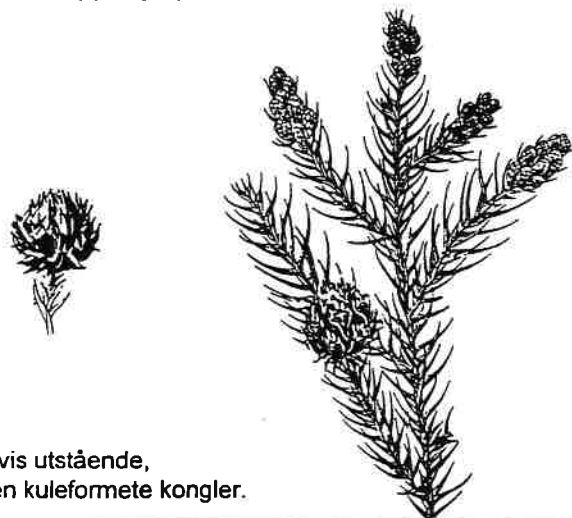
ARBORETETS INNFØRTE TRESLAG

Treslagene i arboretet på Øverland er plassert i felt langs en gruset sti som går i en sløyfe gjennom arboretet (se kartskisse), og langs en ulendt skogsti høyere i åsen. Hvert felt er navnet med en bokstav og har et varierende antall forskjellige treslag som er nummerert fortløpende. Ved hvert treslag finnes det et opplysningsskilt som forteller navn og når trærne er plantet og angir bokstav for feltet. De enkelte treslagene er samlet i geografiske enheter, slik at treslag som normalt finnes i samme verdensdel også er samlet i arboretet. Nedenfor gis en generell omtale av de viktigste bartreslektene representert i arboretet, treslagets naturlige utbredelse er avmerket på kartene. Senere følger en feltvis omtale av de enkelte artene. Registeret bak viser hvilke planteslekter som er med i arboretet og hvor i heftet de er omtalt. Både norske og latinske navn er med i registeret.

Cryptomeria japonica

Bare en art i Japan og Sør-Kina, eviggrønn og meget formrik. Opptrer som tre til 30-40 m høyde, eller busk. Stammebarken er avskallende i lange brunrødlig remser. Kvisten er grønn og kantet av den tiltrykte nedløpende delen av blad/nålene. Nålene er 1-2 cm lange og den utstående delen er spiss, men myk. Vinterfargen antar ofte et brønlig skjær. Konglene er små, 1-3 cm, nesten kuleformete

I Norge sjelden plantet utenom hage og park i det milde kystlandet i vest. Har stått på Øverland i fra 1978. Mange kulturformer/sorter finnes med avvikende nåleform, greinbygning og vekstform.

Cryptomeria har delvis utstående, myke nåler og nesten kuleformete kongler.

Douglas (*Pseudotsuga*)

Eviggrønn bartreslekt med relativt liten utbredelse. Oftest regnes det med 5 arter, hvorav to hører hjemme i Nord-Amerika, to i Kina og en i Japan.

Kvistbarken er glatt som hos de fleste arter av edelgran. Stammebarken er tykk og oppsprukket. Knoppene er spisse og uten harpiks. Nålene er flate med to gråhvite bånd på undersiden. Konglene henger og faller av hele. De har framstikkende dekkskjell med trefliket spiss.

Oftest plantet i Norge er: Vanlig douglas (*P. menziesii*)
Blå douglas (*P. m. var. glauca*)

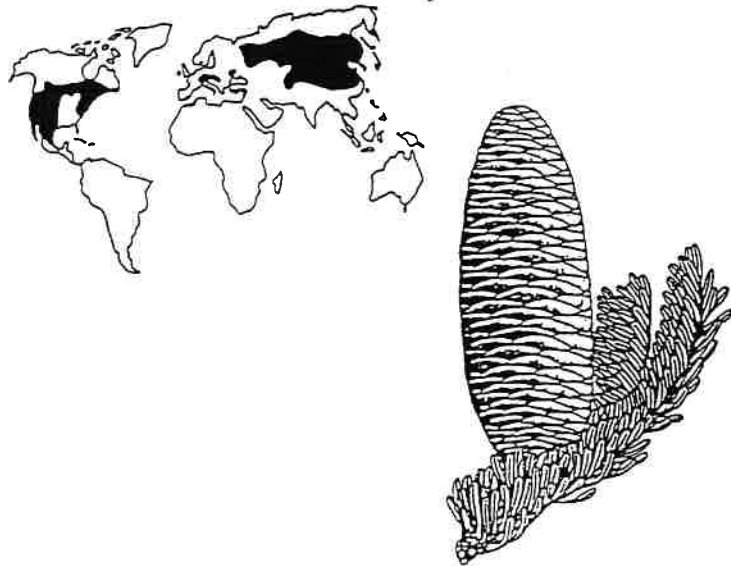

Douglas har spisse vinterknopper og kongle med framstikkende dekkskjell.

Edelgran (*Abies*)

Eviggrønn bartreslekt med hovedutbredelse i de nordlige tempererte strøk. Det finnes ca. 40 edelgranarter, men ingen opptrer naturlig i Skandinavia. En rekke forskjellige arter er innført og trives godt i vårt klima. Nålene på edelgran er som regel flate, butte, spisse eller med innskjæring i toppen. På undersiden av nålene vil ofte spalteåpningene fremtre som to lyse striper. Knoppene er oftest butte og oftest med harpiks. Konglene er stående, og etter modning faller kongleskjell og frø av, mens kongleaksen står igjen.

Vanlig innførte arter:	Vanlig edelgran	(<i>A. alba</i>)
	Kjempeedelgran	(<i>A. grandis</i>)
	Nordmannsedelgran	(<i>A. nordmanniana</i>)
	Fjelledelgran	(<i>A. lasiocarpa</i>)
	Nobeledelgran	(<i>A. nobilis</i>)
	Koloradoedelgran	(<i>A. concolor</i>)
	Sibiredelgran	(<i>A. sibirica</i>)
	Balsamgran	(<i>A. balsamea</i>)
	Koreaedelgran	(<i>A. koreana</i>)
	Veitchedelgran	(<i>A. veitchii</i>)

Edelgran har flate nåler.
Konglene står oppreist på grenen.

Einer (*Juniperus*)

Eviggrønne trær og busker med mange (40-60) arter på den nordlige halvkule, én formrik art er vill i Norge. Nålene er enten kransstille (3 i kransen) eller sitter parvis motsatt. Nålene er nål-, syl- eller skjellformete og har en eller to lyse striper (spalteåpningsbånd) på oversiden. Bærkongler med 3-8 sammenvokste kongleskjell, saftige og oftest blå ved modning. De modner etter 1, 2 eller 3 år.

Einer finnes i et belte på nordlige halvkule, som vist på kartet.

Ofte plantet er:	Vanlig einer	(<i>J. communis</i>)
	Kinaeiner	(<i>J. chinensis</i>)
	Virginiaeiner	(<i>J. virginiana</i>)
	Mellomeiner	(<i>J. x media</i>)

Vanlig einer, utbredt i hele Norge,
har tre nåler i krans.

Furu (*Pinus*)

Furuslekten har stor utbredelse og omfatter ca 80 arter på den nordlige halvkule. En eneste art går over ekvator i Indonesia. Vår egen furu (*Pinus sylvestris*) danner verdens nordligste furuskog i Stabbursdalen ved Lakselv i Finnmark. Furuslekten er eviggrønn og forekommer både i tre og buskform. Nålene sitter 2, 3 eller 5 sammen (sjeldent 1 eller 8). Konglene modner andre året og sitter på i to eller flere år, har sterkt forvedet kongleskjell, og konglen faller hel av.

Vanlig innførte arter:

Kontortafuru	(<i>P. contorta</i>)
Svartfuru	(<i>P. nigra</i>)
Buskfuru	(<i>P. mugo</i>)
Sembrafuru	(<i>P. cembra</i>)
Sibirfuru	(<i>P. sibirica</i>)
Silkefuru	(<i>P. peuce</i>)

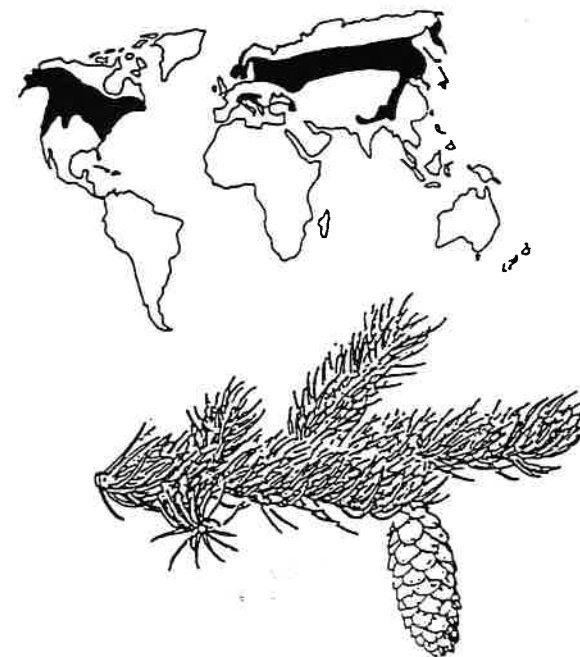
Furu har to eller flere nåler sammen, også på årsskudd (unntatt ung frøplante).

Gran (*Picea*)

Eviggrønne bartre med omkring 40 arter spredt over den nordlige halvkule. Skudd og kvister er furet, og knoppene er oftest spisse, med eller uten harpiks. Nålene har som regel et rombeformet tverrsnitt, sjeldnere flatt, og sitter på små puter som blir sittende igjen på kvisten når nålene faller av. Konglene er utstående eller hengende og faller hele av.

Vanlig innførte arter:

Sitkagran	(<i>P. sitchensis</i>)
Svartgran	(<i>P. mariana</i>)
Hvitgran	(<i>P. glauca</i>)
Blågran	(<i>P. pungens</i>)
Engelmannsgran	(<i>P. engelmannii</i>)
Serberggran	(<i>P. omorika</i>)
Lutzigran	(<i>P. x lutzii</i>)

Gran har stive, oftest stikkende nåler. Konglene er som modne utstående eller hengende.

Hemlokk (*Tsuga*)

Eviggrønn bartreslekt med flere arter i tempererte strøk i Nord-Amerika (inkl. deler av Alaska), Himalaya og Øst-Asia. Høye til middels høye trær, med eller uten overhengende topp.

Barken hos hemlokk er furet. Kvisten er tynn og topp og greinspisser ofte overhengende. Knoppene er små, runde eller ovale uten harpiks. Nålene er korte med to hvite bånd på undersiden og sitter på tydelige puter. Konglene er små og hengende, modner første året, men kan henge på ytterligere ett år.

Vanlig innførte arter: Vestamerikansk hemlokk (*T. heterophylla*)
Fjellhemlokk (*T. mertensiana*)
Canadahemlokk (*T. canadensis*)

Hemlokk har tynne kvister, myke nåler og små kongler. Ofte overhengende topp- og greinspisser.

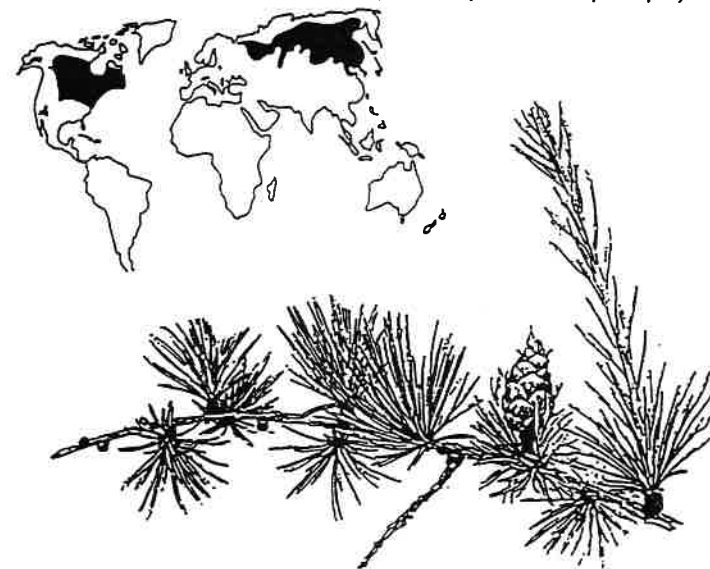
Lerk (*Larix*)

Nålefellende bartre med ca 10 naturlige arter. Tre lercearter har en vid nordlig utbredelse i Asia og Nord-Amerika, de øvrige 7 finnes i mindre, spredte lokaliteter i den nordlige tempererte sone. Flere lercearter har oppstått etter kryssninger. Lerk finnes ikke naturlig i Skandinavia, men har vært innført og plantet allerede på 1700-tallet.

Lerkevedens høye harpiksinnhold gjør den relativt holdbar. Den lar seg også impregnere. Norges Statsbaner plantet i sin tid en del lerk med tanke på produksjon av sviller.

Lerk har tykk bark. Nålene er myke, tynne og de sitter spredt på langskudd, i knipper på kortskudd. Konglene er oftest under 5 cm med tynne kongleskjell. Konglene kan sitte på i mange år selv om frøet modner første sommer.

Vanlig innførte arter: Europa lerk (*L. decidua*)
Sibirlerk (*L. sibirica*)
Japanlerk (*L. kaempferi* = *L. leptolepis*)

Lerk har tynne, myke nåler som sitter i knipper på kortskudd, spredt på årets skudd. De felles om høsten.

Sypress (*Chamaecyparis*)

Eviggrønne bartre med oftest høy pyramidal vekst og oftest overhengende grentopp. Mange avarter med særegen form og farge, ofte busk- og dvergform. Bladene er skjellformete, motstående og tettstilte. Konglene er små, kuleformet, med kantete skjoldformete skjell med en markering, eller tornaktig spiss, midt på. Syv arter i Nord-Amerika, Japan og Kina.

Oftest plantet i Norge er:

Lawsonsyress	(<i>C. lawsoniana</i>)
Nutkasypress	(<i>C. nootkatensis</i>)
Ertesypress	(<i>C. pisifera</i>)

Sypress har kuleformet konge, og oftest overhengende grentopper.

Thuja (*Thuja*)

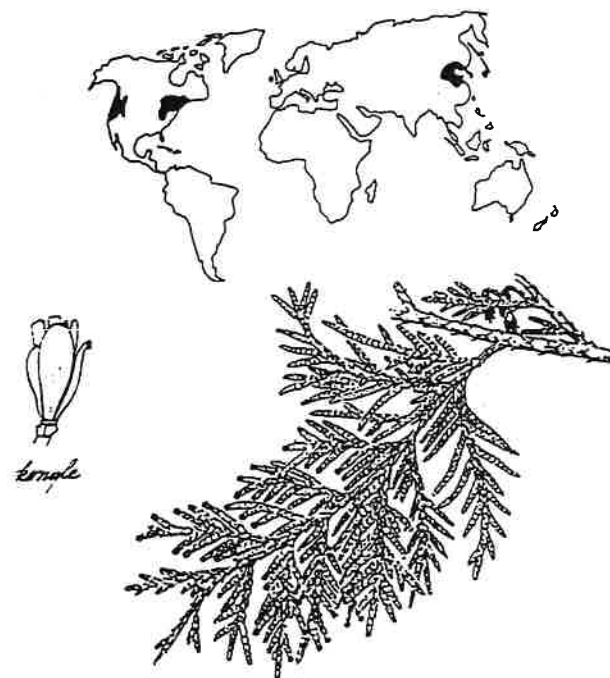
Eviggrønne bartre som blir tre- eller buskformete. Slekten består av 6 arter som hører hjemme i Asia og Nord-Amerika.

Artene blir vanlig middels til høye trær, oftest med pyramidal krone. Thuja har motstående, skjellformede og tettstilte blad. Konglene er eggformet-avlange og små med 2-6 ovale skjell som åpner seg ved modning første året.

Vanlig plantet i Norge i park og hage:

Vanlig thuja	(<i>T. occidentalis</i>)
Kjempethuja	(<i>T. plicata</i>)
Orientthuja	(<i>T. orientalis</i>)
Koreathuja	(<i>T. koraiensis</i>)
Japanthuja	(<i>T. standishii</i>)

Sjeldnere er:

Thuja minner om sypress, men konglene er eggformete, med avlange kongleskjell.

Feltvis omtale av plantene

Kolonnen lengst til venstre viser feltet hvor planten finnes, se kart på midtsidene.

Felt	Navn, Beskrivelse	Opphavssted	Plantet
A 1	Vanlig gran, kompaktform (<i>Picea abies</i> , dvergform) Dette er en mutasjon av vanlig gran, en tett, buskaktig form funnet i norsk skog.	Øvre Svenningdal, Grane	1976, -81
A 2	Fjellbjørk (<i>Betula pubescens tortuosa</i> = <i>B.p. czeropanovii</i>) Underart av vanlig bjørk.	Bråtådal, Skjåk 970 m.o.h.	1982, -83, -84
A 3	Rønneldbjørk (<i>Betula pendula</i> , 'Rønneld' = <i>B. verrucosa</i> 'Rønneld') Variant av lavlandsbjørk, en mutasjon med innskårne blad funnet ved Halden.	Rønneld, Halden	1983
A 4	Ornäsbjørk (<i>Betula pendula</i> 'Dalecarlica' = <i>B. verrucosa</i> 'Dalecarlica') En grasjos fliketbladet form av lavlandsbjørk fra Dalarna. Formeres ved poding.	Dalarna, Sverige	1977, -83, -84
A 5	Youngii-bjørk (<i>Betula pendula</i> 'Youngii' = <i>B. verrucosa</i> 'Youngii') Form av lavlandsbjørk, med sterkt hengende krone.		1984
A 6	Valbjørk (<i>Betula pendula</i> = <i>B. verrucosa</i>) Form av lavlandsbjørk med vekstforstyrrelser som gir avvikende vedstruktur. Opptrer sporadisk i naturen.	Øverland, Bærum	1995
A 7	Serbergran (<i>Picea omorika</i>) Finnes naturlig i et begrenset område mellom Albanias grense og Sarajevo i Serbia, det er Drinas øvre dalføre. Serbergran er et smalt kjegleformet, ofte nesten søyleformet, opptil 30 m høyt tre. Mørkegrønne, flate nåler med to hvite bånd på undersiden. Konglene er små. Tåler godt byluft og plantes i hager og parker nord til deler av Troms.	Tara-Visegrad, Serbia	1958, -82
A 8	Vanlig edelgran (<i>Abies alba</i>) Fjellstrøk i Mellom- og Sør-Europa. Kan bli	Rzezow, Polen	1976

Felt	Navn, Beskrivelse	Opphavssted	Plantet
	50-60 m høy. Knoppene er uten harpiks. Nålene peker mest ut til siden slik at baret blir flatt. Nålene er 2-3 cm lange, glinsende mørkegrønne, flate med hakk i toppen. Plantet i Norge allerede i 1750. Trives godt på leirholdig moldrik jord og er mer råsterk enn vanlig norsk gran.		
A 9	Doggpil (<i>Salix daphnoides</i>) Høy busk eller lite til middels tre utbredt fra Kaukasus til Østerdalen. Grove opprette greiner, og kvister med blålig dogg. Blomstrer tidlig. Blomsterknoppene feller knoppskjellet og viser "gåsungene" januar-mars.	Seterstøa, Nes Romerike	1980
B 1	Sibirlerk (<i>Larix sibirica</i>) Finnes naturlig i Nordøst Russland og Vest-Sibir. Sibirlerk kan bli ca 30 m høy og er et rettvekst tre, smalt kjegleformet, med hovedgreiner korte og oppoverbøyet. Barken er rødbrun, skjellet og oppsprukket. Skuddene er blekt brungule og hårete. Kongleskjellene er eggformet, hårete, noe innoverbøyde uten synlige dekkskjell. Sibirlerk er tilpasset et typisk innlandsklima med lange, kalde vintre og korte, varme somre. Den er nøysom og hardfør, og er plantet en del i Nord-Norge, for øvrig et av de viktigste treslagene i skogreisningen på Island.	Pinega, Russland	1981, -83
B 2	Sibiredelgran (<i>Abies sibirica</i>) Finnes i det Nordøstlige Asia og Sibir. Kan bli ca 30 m høy med smal, kjegleformet krone. Greinene er tettstilte og veksten regelmessig. Skuddene er lysebrune med kort, tett behåring. Vinterknoppene er gulbrune, med harpiks. Nålene er myke og ca 3 cm lange, blekt gulgrønne. Baret gir ved gnidning en sterk lukt av sedertreolje. Sibiredelgran er et vakkert tre, i Norge noe brukt som prydtre i innlandet.	Krasnojarsk, Russland	1986
B 3	Gresk edelgran (<i>Abies cephalonica</i>) Utbredelse: Hellas. Blir 15-30 m høy med bred kjegleformet krone. Knoppene er eggformet og ofte med mye harpiks. Nålene er stive,	Peloponnes, Hellas	1975

Felt	Navn, Beskrivelse	Opphavssted	Plantet
	spisse, stikkende, ca 3 cm lange, glinsende, mørkegrønne og nesten radiaalt stilt, svakt framoverpekende.		
B 4	Nordmannsedelgran (<i>Abies nordmanniana</i>) Utbredelse: Kaukasus, Armenia. Kan bli ca 30 m høy med rett stamme. Knoppene er eggformet, uten harpiks. Stammebarken er gråsvart, gulgrønn på unge individer. Nålene er 2-3 cm lange. De er sterkt glinsende og ligger framover skuddets overside og dekker det. Konglene er 12-15 cm lange med synlige dekkskjell. Nordmannsedelgran er et pent tre, som egner seg i park, større hager og som pyntegrønt.	Kaukasus	1975
B 5	Glanspil (<i>Salix x meyeriana</i>) En hybrid som danner store trær med store, brede, avlange, blanke blad.		1982
C 1	Nikko-edelgran (<i>Abies homolepis</i>) Finnes naturlig i fjellstrøk nær byen Nikko i Japan. Et ca 30-40 m høyt tre med regelmessig kjegleformet krone. Kvisten er gulaktig og tydelig furet. Knoppene har noe harpiks. Nålene er 2-3 cm lange, svært tykke og stive og dekker delvis oversiden av skuddet.		1972
C 2	Mandsjuredelgran (<i>Abies holophylla</i>) Finnes naturlig i Korea og Mandsjuria. Et ca 30 m høyt tre med grågul, furet kvist. Knoppene er små med noe harpiks. Nålene er tykke 2-4 cm lange, spisse. Oversiden er glinsende grønn, undersiden har to mattgrå striper med spalteåpningsbånd.		1972
C 3	Sakhalinedelgran (<i>Abies sachalinensis</i>) Finnes naturlig i Øst-Asia, Nord-Japan, Sakhalin og Kurilene. Kan bli 40 m høyt med smal kjegleformet krone og tettstilte grener. Skuddene er gråbrune, grunt furet med fine hår. Knoppene små med mye harpiks. Nålene er ca 4 cm lange og dekker skuddet. Lite plantet i Norge.	Bihoro, Hokkaido, Japan	1972, -81

Felt	Navn, Beskrivelse	Opphavssted	Plantet
C 4	Sibirlønn (<i>Acer ginnala</i>) Utbredelse: Nordlige Kina, Japan og Øst-Sibir. Busk eller lite tre med motstående blad. Bladene har lang midtflik med to tydelige sidefliker. Får flotte høstfarger og tåler mye kulde.	Amur	1982
C 5	Cembrafuru, europeisk (<i>Pinus cembra</i>) Utbredelse: Alpene og Karpatene. Tilhører de 5-nålede furuartene. Blir et ca 25 m høyt tre med en bred krone. Årsskuddene har tett brun filthåring. Nålene er 6-8 cm lange og grågrønne. Konglen eggformet med store frø. Cembrafuru er svært hardfør og er plantet med stort heil på 700 m høyde ved Røros.	Østerrike	1983
C 6	Sibirfuru (<i>Pinus sibirica</i> = <i>P. cembra</i> var. <i>sibirica</i>) Utbredelse: Vest-Sibir, Ural og Mongolia. Et ca 30 m høyt tre med smal kjegleformet krone og 5 nåler sammen. Årsskudd med tett brun filthåring. Likner <i>P. cembra</i> . Nålene er kortere og tykkere enn hos europeisk cembrafuru. Arten vokser seint, men er svært hardfør og tåler byluft. Er et vakkert parktre, men bør plantes på moldrik, ikke for tørr jord.	Krasnojarsk, Russland	1980-85
D 1	Koreafuru (<i>Pinus koraiensis</i>) Utbredelse: Sør- og Øst-Sibir, Korea. 5-nålet og nokså lik cembrafuru med tanke på størrelse og fäsong. Knopp lenger og spissere.	Sør-Korea	1975-81
D 2	Orientgran (<i>Picea orientalis</i>) Utbredelse: Kaukasus og Lille-Asia. Inntil 30-40 m høyt tre, ikke ulikt vanlig gran i fäsongen, men nålene er korte, glinsende, bare 6-8 mm lange. Vakkert tett tre, men mindre hardfør i innlandet enn vanlig gran.	Rize, Tyrkia,	1982
D 3	Tindved (<i>Hippophaë rhamnoides</i>) Utbredelse: Europa og Asia, Norge. Under gode vekstforhold en hurtigvoksende, stor, tornet busk, opptil 6-8 m høy. Finnes viltvoksende hist og her i Norge på lysåpen plass og kalkholdig jord til Troms, mest små busker. Bladene er smalt lansettformet, lyst	Verdalsøra, Norge	1983

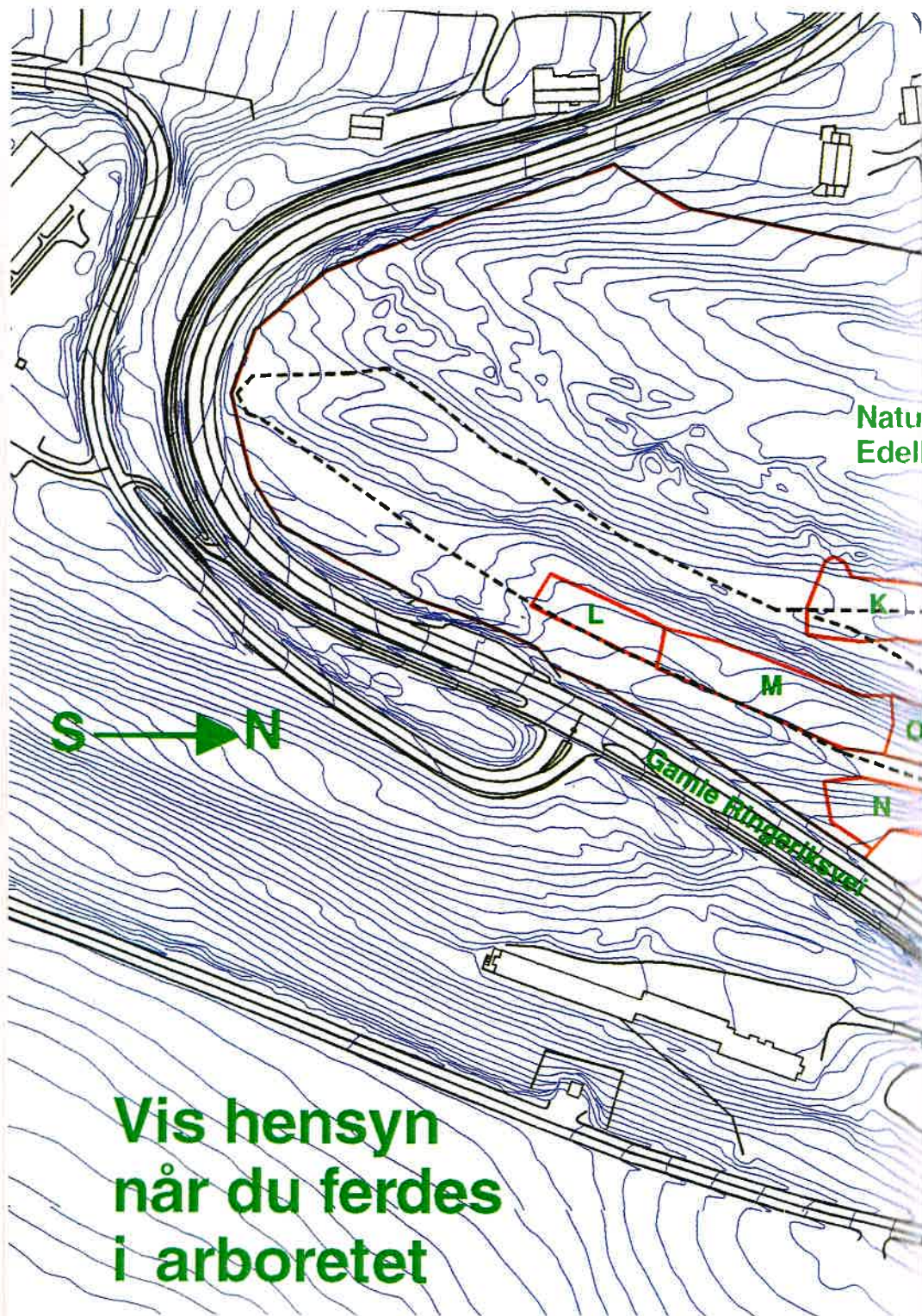
Felt	Navn, Beskrivelse	Opphavssted	Plantet
	grågrønne. Små gulgrønne blomster og C-vitaminrike oransjegule frukter. Tvebo, dvs. hann- og hunnplanter. Tidlig innvandrer i Norge.		
D 4	<i>Picea asperata</i> Utbredelse: En asiatisk gran, ikke ulik vanlig gran i størrelse og fasing, men nålene er blågrønne, 1,0-1,8 cm lange, radialt stående, stive og stikkende.	Hupeh, Kina	1976
D 5	Solsypress (<i>Chamaecyparis obtusa</i>) Utbredelse: Japan og Taiwan hvor den kan bli et 40 m høyt tre, men er i Norge seintvoksende og buskaktig. Bladene er skjellformete, sitter tett tiltrykt og er avrundet. Bladundersiden har hvite merker. Konglene er 8-10 mm i diameter, kulerunde og har 8, sjelden 10 kongleskjell. Sjelden plantet i Norge. Mange dvergformer finnes.	Hinoki, Hokkaido Japan	1957
D 6	<i>Alnus hirsuta</i> Utbredelse: Japan, Mandsjuria, Kina, Øst-Sibir Større blad og frukter enn gråor, brun-svart bark.		1964
D 7	Mandsjurvalnøtt (<i>Juglans mandshurica</i>) Utbredelse: Mandsjuria til Amur. Valnøttre som kan bli opptil 20 m høgt. Hårete skudd. 9-17 spisse, sagtannede småblad. Greier seg i Oslo-området.	Nanking, Kina	1958
D 8	Solsypress 'Nana' (<i>Chamaecyparis obtusa</i> 'Nana') En dvergform av solsyppress.		1975
E 1	<i>Picea asperata</i> (Se D 4)	Hupeh, Kina	1980
E 2	Tårefuru (<i>Pinus wallichiana</i>) Utbredelse: Himalaya, østlige Afghanistan, vestlige Kina.	Bhutan	1978
E 3	<i>Pinus sylvestris</i> var. <i>mandshurica</i> Utbredelse: Nord-Kina. Asiatisk varietet av vanlig furu.		1980
E 4	Mongollerker varietet olgabukt (<i>Larix gmelini</i> var. <i>olgensis</i>) Utbredelse: Nord-Kina. En varietet av Mongollerker. (se D 4)		1983

Kart over ØVERLAND ARBORET på Øverland gård i Bærum

Samarbeidspartnere om driften av arboret:

Kart over **ØVERLAND ARBORET** på Øverland gård i Bærum

Samarbeidspartnere om driften av arboret:

Kart over Øverland arboretet henvisning til feltene hvor plantene finnes

Målestol
1:2000

Naturlig
Edellovskog

S → N

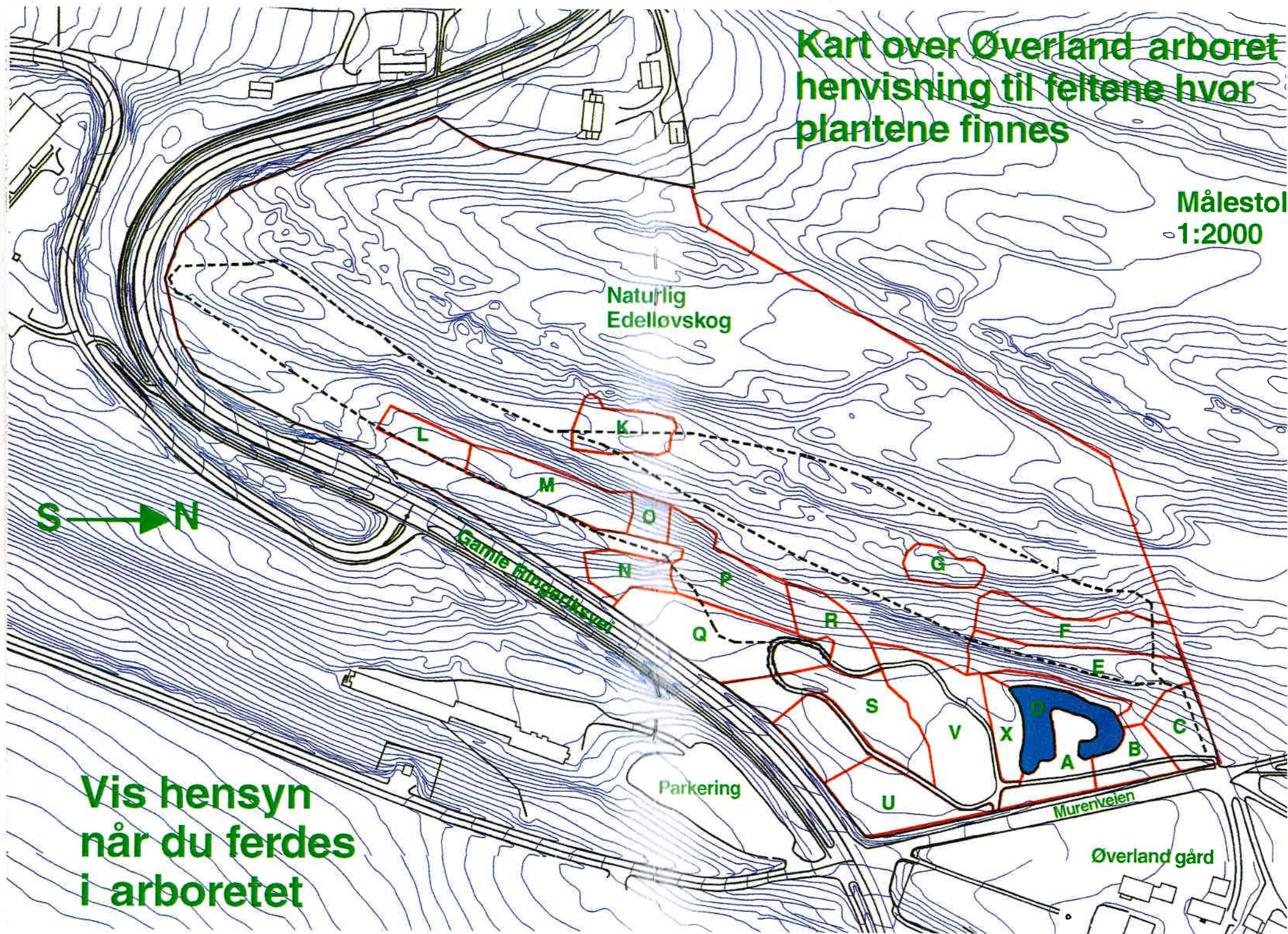
Gamle Hinderiksvet

Parkering

Murenveien

Øverland gård

Vis hensyn
når du ferdes
i arboretet

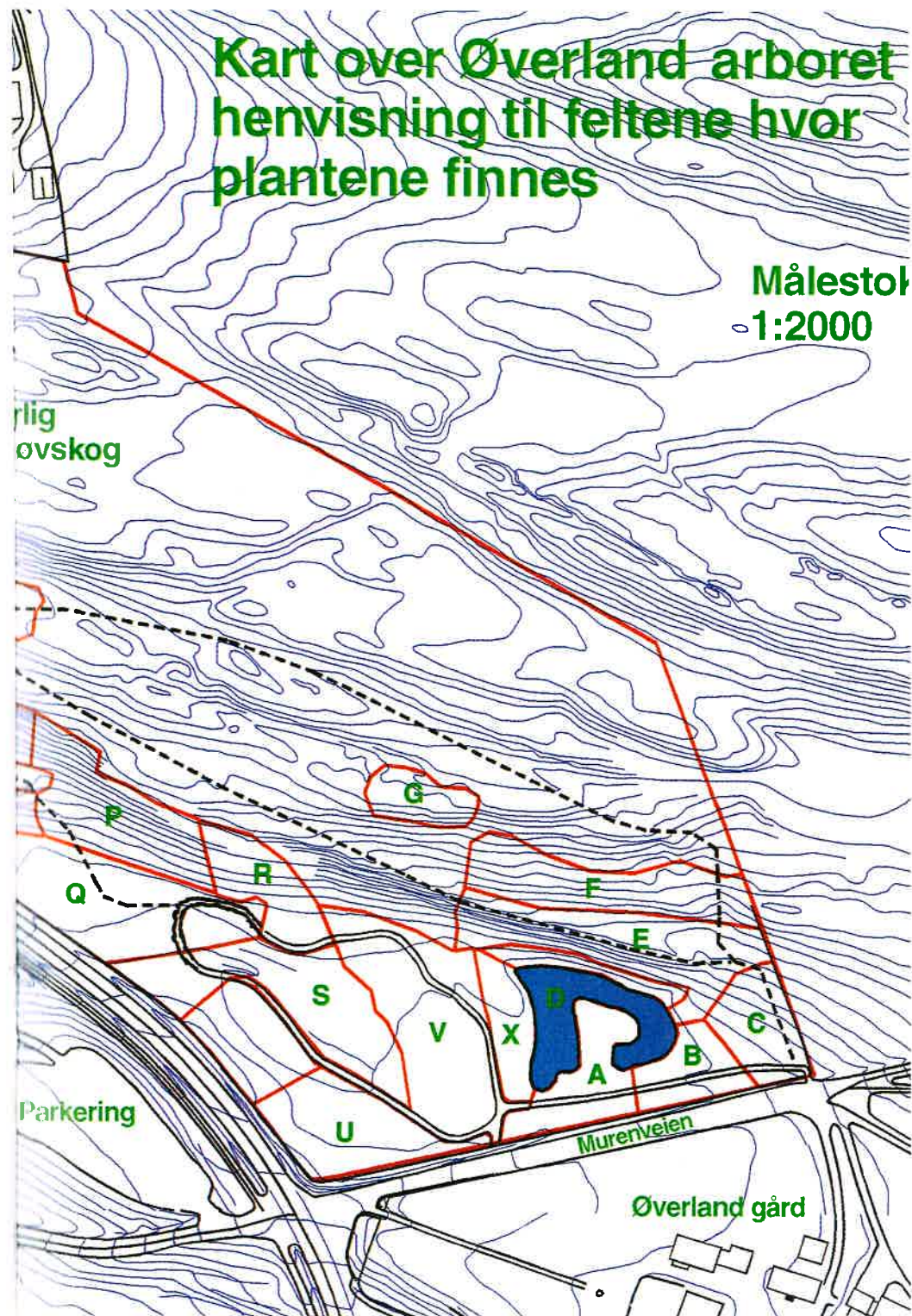
Vis hensyn når du ferdes i skogen

Om du ønsker arboretet skal være like koselig
å besøke neste gang, må du ta hensyn til
planter og dyr i området.

Husk båndtvangen når du har med deg hund,
og rydd alltid opp etter deg!

Husk skogbrannfaren!

GOD TUR

Vis hensyn når du ferdes i skogen

Om du ønsker arboretet skal være like koselig
å besøke neste gang, må du ta hensyn til
planter og dyr i området.

Husk båndtvangen når du har med deg hund,
og rydd alltid opp etter deg!

Husk skogbrannfaren!

GOD TUR

Felt	Navn, Beskrivelse	Opphavssted	Plantet
E 5	Utgått		
E 6	<i>Philadelphus pekinensis</i>	Peking, (HBP), Kina	1981
E 7	Amurlind (<i>Tilia amurensis</i>) Utbredelse: Øst-Sibir, nord-øst Kina. Ligner mye på vår norske art, <i>T. cordata</i> , men har bare tynn bark.	Peking, Kina	1981
E 8	Urtidstre (<i>Metasequoia glyptostroboides</i>) Utbredelse: Szechuan og Hupeh i Sørøst-Kina. Stort bartre som feller nålene om høsten. Før 1946 var denne arten bare kjent som fossil, og man regnet med at den var utdødd for mange millioner år siden. Den ble innført til Norge i 1949 og klarer seg der det ikke blir for kaldt om vinteren.	Shui-hsa-pa, Szechuan, Kina	1983
E 9	Solsypress (<i>Chamaecyparis obtusa</i>) (se D 5)	Hinoki, Hokkaido, Japan	1983
E 10	Trådsypress (<i>Chamaecyparis pisifera</i> 'Filifera') En kulturform av ertesypress med lange grenpartier med sparsom forgreining, elegant overhengende kvister.		1983
E 11	Kinaeiner (<i>Juniperus chinensis</i>) Utbredelse: Mongolia, Nord-Kina og Japan. Busk eller tre 20 m høyt, av og til krypende busk. Bladene er både nål- og skjellformet. Mange kulturformer for hage og park, føres hit eller til <i>J. x media</i> .	Peking, (ACAF), Kina	1983
E 12	Mongollerker (<i>Larix gmelini</i>) Utbredelse: Øst-Asia, også nord for polar-sirkelen. Kan bli ca 30 m med høy slank pyramidal vekst, men lengst nord og i fjellet bare buskaktig. Greinene er lange med rødlig eller gule kvister som oftest er håret. Knoppene er gulbrune og blir mørkere mot basis. Nålene opptil 3 cm lange, frisk grønne med tydelig grågrønne spalteåpningsbånd på begge sider. Er svært hardfør og er det treslag som går lengst mot nord.	Peking, (ACAF), Kina	1979

Felt	Navn, Beskrivelse	Opphavssted	Plantet
E 13	Sibirlønn (<i>Acer ginnala</i>) (se C 4)		1982
F 1	<i>Cryptomeria japonica</i> Utbredelse: Japan og Sør-Kina. Bare en art, men variabel. Eviggrønt bartre som i hjemlandet kan bli 30-40 m høyt. I Norge betydelig lavere, ofte høy busk. Rødbrun bark som er tynn og flasser av i lange, smale bånd. Nålene er inntil 2 cm lange. Konglene er kulerunde 1-3 cm lange, brune og sitter enslig i greinspissene. Et viktig skogstre i Japan. Se omtale av slekten foran.	Honshu, Japan	1978
F 2	Jezogran (<i>Picea jezoensis</i>) Utbredelse: Stillehavskysten av Øst-Asia. Et inntil 50 m høyt tre med form og fasong lik vanlig gran. Knoppene er kjegleformet, glinsende, med harpiks. Nålene er 1-2 cm lange, spisse, lett bøyde, flate, ikke stikkende. Fargen er mørk grønn over, og med to brede hvite spalteåpningsbånd under. Konglene er 4-7,5 cm lange og mørkebrune.	Asahikawa, Hiroshima, Hokkaido, Japan	1981-83, -84
F 3	Solsypress 'Tetragona Aurea' (<i>Chamaecyparis obtusa</i> 'Tetragona Aurea') Dvergform av solsyppress. Busk sjelden over 2 m, men unntaksvis 6 m høy, kjegleformet og sentvoksende.		1982
F 4	Japanlerk (<i>Larix kaempferi</i> = <i>L. leptolepis</i>) Utbredelse: Honshu i Japan. Opptil 30 m høyt tre med bred kjegleformet krone. Kvist rødligbrun ofte med fiolett dogg. Nålene er 2-3,5 cm lange med en blågrønn farge. Trives best på steder med høy luftfuktighet og mye nedbør. Japanlerk er, i motsetning til Europa- og Sibirlerk, svært motstandsdyktig mot lerkrekft. Vedkvalitet og stammeform er ofte dårlig.		1958
F 5	<i>Picea glehnii</i> Utbredelse: Nordlige Japan. Inntil 40 m høyt, smalt, kjegleformet tre. Knoppene har harpiks. Nålene er 6-12 mm lange, med et kvadratisk tverrsnitt. Konglene er 5-8 cm lange, glinsende brune.	Hiroshima, Hokkaido, Japan	1981-83

Felt	Navn, Beskrivelse	Opphavssted	Plantet
F 6	<i>Philadelphus pekinensis</i>	Peking (HBP), Kina	1981
F 7	Utgått		
G 1	<i>Picea schrenkiana</i> var. <i>tienshanica</i> Utbredelse: Vestlige Sinkiang og Syd-Sibir. Høyt tre med søyle til kjegleformet krone. Noe hengende greiner. Knoppene er eggformet med harpiks. Nålene sitter framoverrettet på oversiden av greinene. De er stive, grønne, 1,8-3 cm lange, firkantete i tverrsnitt, med en skarp spiss.	Peking (ACAF) Kina	1981, -83
K 1	<i>Sorbus alnifolia</i>	Peking, Kina	1982
K 2	Keisertre (<i>Paulownia tomentosa</i>) Utbredelse: Kina.	Peking, Kina	1981
K 3	Kinabukketorn (<i>Lycium chinense</i>) Utbredelse: Øst-Kina. Busk med gulgrå, rankende, overhengende greiner og en del torner. I juni-august små fiolette blomster. Fra september 2-2,5 cm lange koralrøde frukter. Tåler tørke og er hardfør, men lite populær pga torner.	Peking, Kina	1981
K 4	Hvitmorbær (<i>Morus alba</i>) Utbredelse: Kina Lite tre med varierende vekstform. Bladene er eggformet, grovtannet, ofte fliket med lysegrønn glatt overside. Arten dyrkes mange steder som føde for silkeormer. Frukten er hvit, rødlig eller purpurfiolett. Den er spiselig, men har ingen fin smak. Veden har vært nyttet til snekkeri, båtbygging og påler.	Peking, (HBP), Kina	1982
K 5	Utgått		
K 6	Gudetre (<i>Ailanthus altissima</i>) Opprinnelig i Kina, men naturalisert i N-Amerika og S-Europa	Peking, Kina	1981
K 7	<i>Picea glehnii</i> (se F 5)	Hiroshima, Hokkaido, Japan	1981, -83
K 8	<i>Picea schrenkiana</i> var. <i>tienshanica</i> (se G 1)	Peking, (ACAF); Kina	1981

Felt	Navn, Beskrivelse	Opphavssted	Plantet
K 9	Voksthuja (<i>Thujopsis dolabrata</i>) Utbredelse: Japan. Lite, eviggrønt tre, ca 15 m i hjemlandet, med bred kjegleformet krone. Bladene er glinsende mørkegrønne med hvite flekker på undersiden. Vakkert tre som tåler å stå i halvskygge, lite hardført.		1981, -84
L 1	Lutzigran (<i>Picea lutzii</i>) Utbredelse: Nord-vestlige Nord-Amerika. Hvitgran og sitkagran er nær beslektede arter, og der disse forekommer sammen oppstår ofte kryssninger. Denne kalles <i>P. lutzii</i> , og er brukt en del i skogreisningsstrøk på Vestlandet og i Nord-Norge.	Alaska	1982, -83
M 1	Kontortafuru / Vrifuru (<i>Pinus contorta</i>) Kontortafuru tilhører de 2-nålede furuartene og den har flere underarter. Kystformen ssp. <i>contorta</i> blir et lite tre, mens innlandsformen ssp. <i>latifolia</i> blir 25 m høyt eller mer. Innlandsformen har en skjellete bark. Kronen er kjegleformet og glissen, og nålene er brede, vridde og mørkegrønne. Treet er forholdsvis nøysomt, sterkt mot frost og har rask ungdomsvekst. Små kongler sitter på i flere år. Kontortafuru har vært dyrket i Skandinavia i en årrekke, og mange har store forhåpninger til den som alternativ til vanlig furu, særlig på svake marktyper og i høyereliggende strøk. Den er mer hardfør mot snøskytte enn vanlig furu.	Salmon Arm, Brit. Columbia	1961
M 2	Hvitgran (<i>Picea glauca</i>) Utbredelse: Nordlige Nord-Amerika, øst til vest. Hvitgran danner, sammen med svartgran, den polare tregrense på det nord-amerikanske kontinent. Den kan bli ca 25 m høy, men er oftest lavere hos oss, med en smal kjegleformet krone. Barken er grå på yngre trær og blir senere mørkere. Nålene er noe oppbøyde, framoverrettet, spisse med en grå til blågrønn farge. Konglene er små, smalt sylindriske, avsmalnende mot spissen med en kobberbrun farge. Hvitgran er hardfør og	Circle, Alaska	1961

Felt	Navn, Beskrivelse	Opphavssted	Plantet
	vindsterk. I Canada er den det viktigste cellulose-treet og er i verdens- sammenheng det treslag som gir mest råstoff til treforedlingsindustrien. Hvitgran er prøvd i skogreisning på Vestlandet og i Nord-Norge uten å få noen stor betydning		
M 3	Engelmannsgran (<i>Picea engelmannii</i>) Utbredelse: Nordvestlige fjellstrøk i Nord-Amerika. Et typisk kontinentalt treslag som går helt opp i 3700 m.o.h. Treet er svært hardført og kan bli gammelt, 400-500 år. Under gunstige forhold kan det bli 50 m høyt. Krona er enten bredt kjegleformet eller smal og spiss. Barken er tilnærmet oransjefarget med fine papiraktige skjell. De nye skuddene er lyst brune. Nålene er 1,5-2,5 cm lange, blågrønne, myke med to lyse striper på over- og undersiden. Baret lukter når man gnir på det. Et pent tre som egner seg godt som prydtre.	Oakridge, Oregon	1961
M 4	Calocedrus decurrens Barte sjelden plantet i Norge og lite hardført. Grenverket er flatt og blad skjellformet, tiltrykt kvisten. Treet skal kunne bli 45 m høgt, bare små og unge planter i Norge.	Lassen Peak, California	1983
N 1	Silkefuru (<i>Pinus peuce</i>) Utbredelse: Fjellområder i Balkan. Tilhører de 5-nålede furuartene. Ved skoggrensa blir trærne lave og krypende, men på beskyttede steder kan de bli rettvekste med smal krone, 10-25 m høye. Knoppene er spisst eggformet, rødgule med harpiks. Nålene er 7-10 cm lange, rette og myke med sølvblå farge, sitter på i 3 år. Treet er mottakelig for filtrust og derfor nå forbudt å plante.	Makedonia	1961
N 2	Silkefuru (<i>Pinus peuce</i>) (se N 1)	Rina Planina, Bulgaria	1995
O 1	Serbergran (<i>Picea omorika</i>) (se A 7)	Taras dalføre Montenegro	1960

Felt	Navn, Beskrivelse	Opphavssted	Plantet
P 1	Europalerk (<i>Larix decidua</i>) Utbredelse: Alpene - Karpatene. Ofte 35-40 m høyt tre med rett stamme og slank, kjegleformet krone. Barken er gråbrun. Greinene er tynne, lett hengende med grågul farge. Endeknopper med harpiks. Nålene er 1-3 cm lange, hunnblomstene er purpurrøde. Konglene har synlige dekkskjell. Veden er varig og dekorativ. Europalerk har vært mye plantet som skogstre og egner seg godt som suppleringsstre i glisne furubestand. Kan være utsatt for lerkrekft.	Syd-Polen	1958
P 2	Vestamerikansk hemlokk (<i>Tsuga heterophylla</i>) Utbredelse: Langs kysten av det vestlige Nord-Amerika fra California til Alaska. Blir et høyt tre med regelmessig, kjegleformet krone. Toppskuddet er overbøyd, danner en bue. Skuddene er brune på oversiden og gulhvite under. De har tettsittende lange krøllete hår. Unge nåler er friskt grønne og matte, senere blir de mørkegrønne og glinsende, 0,5-2 cm lange. Konglene er små, butte med en lys brun farge. Vestamerikansk hemlokk er en av de fire store tømmerprodusentene på det nordamerikanske kontinentet. De andre er douglas, sitkagran og kjempethuja. Vestamerikansk hemlokk trives best ved stor luftfuktighet. Den er skyggetålende og egner seg godt som park- og prydtre.	Kelsey Bay Brit. Columbia	1980
P 3	Canadahemlokk (<i>Tsuga canadensis</i>) Utbredelse: Nordøstlige Nord-Amerika. Et middels høyt tre, ofte flerstammet. Kronen er bred og kjegleformet. Barken er brunlig og dypt furet. Unge greiner er gule og gråbrune med sorte hår. Knoppene er eggformet spisse og mørkebrune. Nålene står ut til to sider, er ca 1-1,8 cm lange og jevnt avsmalnende fra basis til spiss. Mange avvikende tre- og buskformer finnes.	Kiosk, Ontario	1980

Felt	Navn, Beskrivelse	Opphavssted	Plantet
P 4	Fjellhemlokk (<i>Tsuga mertensiana</i>) Utbredelse: Fjellområder fra Alaska i nord til Sierra Nevada i Nord-Amerika. Kan bli et 30-40 m høyt, smalt kjegleformet tre, men fjellformer med langsom vekst finnes. Barken er mørk oransjebrun med fine, loddrette furer. Skuddene er glinsende, lyst brune og korthåret. Nålene er 1-2 cm lange, blågrønne og står ut til alle sider på skuddet. Konglene er 5-8 cm lange, sylindriske med en mørk rødbrun farge.	Sproat Lake, Brit. Columbia	1980 -
Q 1	Vanlig Douglas (<i>Pseudotsuga menziesii</i> = <i>P. taxifolia</i>) Utbredelse: Vestlige Nord-Amerika. Et høyt tre opptil 75 m, unntaksvis 100 m, med smal kjegleformet krone. Skuddene er lysegrønne, fint håret. Nålene er rette 2-3 cm lange, myke med en mørk grønn eller blågrønn farge og en søtlig harpikslukt. Konglene er 5-10 cm lange, brune, hengende med framstikkende dekkskjell som er dypt trekløyvd. På gode steder er veksten rask. Treet kan bli mer enn 700 år gammelt. Et verdifullt treslag med harpiksholdig kjerneved (malme). Den er sterk og hard og egner seg til bygnings- og snekkermaterialer, paneler, finér og stolper. På grunn av det store harpiks-innholdet er den mindre egnet til cellulose. Handelsnavn på tømmer og materialer er "Oregon pine". Douglas er forsøkt som skogstre i Norge, blir brukt som parktre og til store hekker.	Salmon Arm Lake og Stuart Lake, Brit. Columbia	1957
Q 2	Kontortafuru / Vrifuru (<i>Pinus contorta</i>) (se M 1)	Salmon Arm Lake, Brit. Columbia	1957
Q 3	Nutkasypress (<i>Chamaecyparis nootkatensis</i>) Utbredelse: Stillehavskysten, fra Alaska til Washington og Oregon. 30-40 m høyt, slankt tre med hengende smågreiner. Brungrå bark som løsner i store flak. Bladene er skjellformete og tett tiltrykt skuddet, mørkegrønne uten hvite flekker og tegninger. Konglene er	Sproat Lake, Brit. Columbia	1980

Felt	Navn, Beskrivelse	Opphavssted	Plantet
	ca 1,2 cm i diameter, nær kuleformete. Nutkasypressen er ganske hardfør og greier seg også innover og nordover i landet.		
Q 4	Papirbjørk (<i>Betula papyrifera</i>) Utbredelse: Nordlige Nord-Amerika fra Labrador til Britisk Columbia. Bjørkeart med store opprette greiner. Grove skudd, mørkebrune og ru av bleke vorter. Bladene er matt mørkegrønne, ovalt tilspisset med forholdsvis få nerver. De har kraftige, hårete bladskaff. Papirbjørk er lite plantet i Norge.	Moose Lake, Kenai, Alaska	1957
Q 5	Kjempethuja (<i>Thuja plicata</i>) Utbredelse: Nord-vestlige Nord-Amerika. Et 30-60 m høyt hurtigvoksende tre, med opptil 4 m tykk stamme. Kronen er kjegleformet med opprett toppskudd. Er nøysom og hardfør, og kan bli over 1000 år gammel. Barken er mørkebrun og oppdelt i brede ribber. Den har tiltrykte skjellformete blad som på oversiden er glinsende grønne, mens undersiden er lysere med hvite markeringer. Konglene er små, ca 1 cm og eggformet. Kongleskjellene har en torn nedenfor spissen. Veden har sterkt rød-brunfarget malme, som gir godt og varig virke. Baret er fint til pyntegrønt. Kjempethuja er plantet på Vestlandet og finnes der i en rekke fine bestand, blir lett skadet på Østlandet.	Hazelton, Brit. Columbia	1957
Q 6	Hvitgran (<i>Picea glauca</i>) (se M 2)	Nelson, Brit. Columbia	1980
R 1	Gulfuru (<i>Pinus ponderosa</i>) Amerika, lite prøvd i Norge, finnes spredt som parktre. Tre lange nåler sammen.		1957, -80
R 2	Jezogran (<i>Picea jezoensis</i>) (se F 2)		
R 3	Kjempethuja (se Q 5)	Mt. Revelstoke, Brit. Columbia	1957
R 4	Krypkornell (<i>Cornus stolonifera</i> = <i>C. sericea</i>) Utbredelse: Nord-Amerika, øst til vest. Bred busk, ofte med utoverliggende, rotslående greiner, 2-2,5 m høy. Bladene er tilspisset	Quesnel Lake, Brit. Columbia	1958

Felt	Navn, Beskrivelse	Opphavssted	Plantet
	eggformet 6-12 cm lange. Har hvite blomster i mai. Blåhvite frukter i september.		
R 5	Pyrus diversifolia	Terrace, Brit. Columbia	1957
R 6	Vårkornell (<i>Cornus mas</i>) Utbredelse: Mellom- og Syd-Europa og Vest-Asia. Tettgreinet busk eller lite tre med lav stamme. Eggformede blader med lang spiss. Små gule blomster i små knipper i mars-april. Skarlagensrøde 1,5 cm lange spiselige frukter.		1958
R 7	Flyttet		
R 8	Orientgran (<i>Picea orientalis</i>) (se D 2)	Rize, Tyrkia	1958
S 1	Blågran (<i>Picea pungens</i>) Utbredelse: Rocky Mountains i Nord-Amerika. Et fjelltre som kan bli 30, unntaksvis 50 m høyt med kjegleformet krone. Barken er purpurgrå til brun. Greinene står mest vannrett og tett. Skuddene er glinsende gulhvite. Nålene er 2-3 cm lange, stive, spisse og sitter rundt hele skuddet. Fargen varierer fra grønt til blågrått. Konglene er avlange, sylindriske, 6-10 cm lange med en gråbrun farge. Arten er svært hardfør og lite utsatt for klimaskader, men har langsom vekst. Former med sterk blåfarge er mye brukt som prydtre, må podes.	East Snowmass Creek, Colorado	1978, -83
S 2	Kjempelerk (<i>Larix occidentalis</i>) Utbredelse: Vestlige Nord-Amerika. Et 40-80 m høyt tre med slank, pyramidal krone. Korte greiner. Unge skudd er håret og har en gul til oransjebrun farge. Nålene sitter 15-40 sammen og er 3-4 cm lange med avrundet spiss. Konglene er eggformede, hvithåret, 2,5-3,5 cm lange	Crystal Creek Nelson, Brit. Columbia	1980
S 3	Fjelledelgran (<i>Abies lasiocarpa</i>) Utbredelse: Vestlige Nord-Amerika fra New Mexico til Alaska. Et 30 m høyt tre med smal kjegleformet, av og til søyleformet, krone. Skuddene er askegrå og hårete. Nålene er 2,5-4 cm lange, smale og butt avrundet. Nålene	Kaibab, Nat. Forest, Arizona	1980, -82

Felt	Navn, Beskrivelse	Opphavssted	Plantet
	har spalteåpninger også på oversiden og en grågrønn farge. Fjelledelgran er hardfør og skyggetålende, egner seg godt til prydtre, men angripes i lavlandet ofte av lus.		
S 4	Abies fraseri Utbredelse: Østlige fjellområder i Nord-Amerika. Et lite tre, 9-12 m høyt med slank søyleformet, av og til kuleformet, krone. Barken er glatt med harpiksblærer. Unge kvister er grå til gulbrune og tett behåret. Knoppene er små, eggformede og med mye harpiks. Nålene er 1,2-2 cm lange og står med et midtskille på oversiden av skuddet. Fargen er mørkegrønn med to brede hvite spalteåpningsbånd under. Små, 3-5 cm lange kongler.	Roan Mt., North Carolina	1980, -81
S 5	Kjempeedelgran (<i>Abies grandis</i> = <i>A. excelsior</i>) Utbredelse: Vestlige Nord-Amerika. Et stort tre, 30-90 m høyt, med vid kjegleformet krone. Barken er glatt med mange harpiksblærer. Nålene er tydelig kamformet stilt, ca 2-3,5 cm lange. Nålene på oversiden av skuddet er ofte kortere. Fargen er frisk, glinsende grønn og undersiden har to hvite spalteåpningsbånd. Konglene er 5-10 cm lange med små dekkskjell. Veden er lett og bløt og egner seg godt til massevirke. På grunn av stor produksjon, har den etterhvert blitt et ikke ubetydelig skogstre i enkelte europeiske land. Det er et vakkert prydtre.		
S 6	Balsamedelgran (<i>Abies balsamea</i>) Utbredelse: Nordlige Nord-Amerika. Et 15-25 m høyt tre med slank stamme og spiss, kjegleformet krone. Askegrå bark med tallrike harpiksblærer. Unge greiner og skudd er gulgrå og spredt håret. Knoppene er egg-runde, små og glasert av rikelig harpiks. Nålene er 1,5-2,5 cm lange med dypgrønn overside. Baret har en sterk balsamaktig duft. Konglene er 5-7 cm lange, før modning	Ontario, Canada	1980

Felt	Navn, Beskrivelse	Opphavssted	Plantet
	fiolettffarget, senere gråbrun med mye harpiks. Balsamedelgran er en av de edelgranartene som har størst utbredelse, finnes både i USA og Canada. Den er nøysom og vokser på høyst ulike marktyper. Veden er lys og lett og egner seg best til papirframstilling. I Europa og Norge har arten vært en skuffelse, da den er utsatt for råte, og er kortlevet.		
S 7	Rødgran (<i>Picea rubens</i>) Utbredelse: Fjellstrøk i østlige Nord-Amerika. Inntil 30 m høyt tre med smal, kjegleformet krone. Korte og tynne greiner. Knoppene er spisst eggformede og med noe harpiks. Skuddene er brune og hårete. Nålene er sterkt glinsende lyst grønne. Konglene er små, 3-4 cm lange.	King's county, Nova Scotia	1980
S 8	Rødfuru (<i>Pinus resinosa</i>) Utbredelse: Østlige Nord-Amerika. Et 20-30 m høyt tre med høyt oppkvistet stamme og liten krone. Tilhører de to-nålede furuartene. Barken er furet og brunsvart. Knoppene er egg- til kjegleformete, ca 1,2 cm lange, mørkebrune med harpiks. Nålene er mørkegrønne, 12-17 cm lange, dreide, med skarp spiss. Trenger mye plass for å få en god utvikling.		1980
S 9	Purpuredelgran (<i>Abies amabilis</i>) Utbredelse: Oregon og Brit. Columbia. Inntil 70-80 m høyt tre med kjegleformet krone. Barken er glatt, grå til hvit. Knoppene er kuleformet med mye harpiks. Skuddene er grå og tett håret. Nålene er tettstående og dekker ofte skuddets oppside. De er 2-3 cm lange, 2 mm brede med to lyse spalteåpningsbånd på undersiden. Konglene er 10-14 cm lange, egg-kjegleformet uten synlige dekkskjell. Et vakkert tre, mye brukt som pyntegrønt.	Stillwater, Brit. Columbia	1981
T 1	Kontortafuru / Vrifuru (<i>Pinus contorta</i>) (se M 1)	Mt. Rose, Nevada	1957

Felt	Navn, Beskrivelse	Opphavssted	Plantet
T 2	Kontortafuru / Vrifuru (<i>Pinus contorta</i>) (se M 1)	Salmon Arm, Brit. Columbia	1961
T 3	Rødlønn (<i>Acer rubrum</i>) Utbredelse: Østlige Nord-Amerika. Kan bli stort tre, men finnes ennå ikke stor i Norge. Blad 3-5 lappet, rødlig ved bladsprett om våren og fint høstfarget.		1981
U 1	Kjeglegran (<i>Picea glauca</i> 'Conica') Dvergform av hvitgran, maksimalt 3-4 m høy. Vokser svært sent. Smal regelmessig kjegleformet krone. Nålene er ca. 1 cm lange, sitter radiale plassert på skuddet og er først mørkegrønne, senere blålig grønne.		1980
U 2	Hvitgran (<i>Picea glauca</i>) (se M 2)		
U 3	Vanlig thuja (<i>Thuja occidentalis</i>) Utbredelse: Nord-østlige til midtre Nord-Amerika. Et 15-20 m høyt tre med kjegleformet krone. Brun bark som faller av i smale remser. Greiner med tallrike smågreiner, flate i ett plan, med mørkegrønn overside og blassgrønn underside. Konglene er avlange og ca 8 mm lange med 8-10 kongleskjell. Vanlig thuja var sannsynligvis det første amerikanske treslag som kom til Europa. Det vokser seint. God hekkplante. Mange kulturformer finnes.	Cloquet, Minnesota	1981, -83
U 4	Thuja occidentalis 'Fastigiata' En form av vanlig thuja, tett søyleformet. Blir ca 15 m høy.		
U 5	Vanlig furu (<i>Pinus sylvestris</i>) Utbredelse: Det meste av Europa og Nord-Asia. Vanlig furu blir i Norge vanligvis ikke over 30 m og varierer fra smalkronet til bredkronet. Kan bli svært gammel, muligens 600-700 år. <i>P. sylvestris</i> tilhører de 2-nålede furuartene. Barken er rustfarg med furer. Unge skudd og kvister har grønnlig farge, som etter noen år går over til grålig. Eldre greiner har rødbrun bark som flapper av. Disse furuene fra Sjøk er avvikere fra en helt utypisk forekomst i Sjøk.	Aurmoen, Sjøk	1983

Felt	Navn, Beskrivelse	Opphavssted	Plantet
U 6	Styrax obassia Utbredelse: Japan. Styrax er en stor slekt av trær og busker med prydlige hvite blomster. Bare få er så hardføre at de klarer seg i Norge.		1958
U 7	Russelønn (<i>Acer tataricum</i>) Utbredelse: Sørøst-Russland, sørvest-Sibir. Lite tre eller busk med blad som er hele, uten to tydelige sidefliker ved grunnen. Får pene høstfarger. Tåler mye kulde.	Telermanovskij, Russland	1957, -82,
U 8	Kjempethuja (<i>Thuja plicata</i>) (se Q 5)		
U 9	Thuja occidentalis 'Globosa' Oppstått i kultur 1874 hos R. Smith i Tyskland. Kuleformet dvergform av vanlig thuja, ca 2 m høy og like bred, men formen blir ofte ødelagt i områder med snøtrykk.		
V 1	Amerikalerk (<i>Larix laricina</i>) Utbredelse: Nordlige Nord-Amerika, øst til vest. Et ca 20 m høyt tre med korte greiner og smal kjegleformet krone. Grå bark, noen ganger rødbrun. Skuddene er tynne, snaue, delvis med dogg. Knoppene er mørkerøde med noe harpiks. Nålene, som sitter 12-30 sammen i knipper, er 2-3 cm lange og mørkegrønne. Konglene er små og ca 1,5 cm lange.	Mt. Mc. Grath, Alaska	1957
V 2	Romhegg (<i>Prunus serotina</i>) Utbredelse: Østlige Nord-Amerika, Nova Scotia til Florida. Busk eller lite til middels tre med hvite blomster i lange, opprette klaser. I Norge et ca 10 m høyt tre med ram lukt og smak. Bladene er avlangt eggformet 5-12 cm lange, blanke, mørkegrønne og fint sagtannet med vakker høstfarge.	Midhurst, Ontario	1958
V 3	Papirbjørk (<i>Betula papyrifera</i>) (se Q 4)	West Lake, New Fld.	1958
V 4	Gulbjørk (<i>Betula alleghaniensis</i> = <i>B. lutea</i>) Utbredelse: Nordøstlige Nord-Amerika.	Green River, New Brunswick	1958, -79, -80
V 5	Rocky Mountain-einer (<i>Juniperus scopulorum</i>) Utbredelse: Høyfjellsstrøk, vestlige Nord-	Telkwa, Brit. Columbia	1957

Felt	Navn, Beskrivelse	Opphavssted	Plantet
	Amerika. Et 10-13 m høyt tre med mørk rødbrun bark. Uregelmessig krone.		
V 6	Sakhalinbeinved (<i>Euonymus sachalinensis</i>) Utbredelse: Japan. Opprett, middels busk eller lite tre som skyter tidlig om våren. Har dekorative frukter og sterke høstfarger.		1958
V 7	Lawsonsyppress (<i>Chamaecyparis lawsoniana</i>) Utbredelse: Nord-Amerika, Stillehavskysten til Oregon. Et 25-50 m høyt tre med spiss kjegleformet krone og korte greiner. Barken er rødlig brun. Blad er skjellformete, tiltrykt skuddet, ofte med blågrønn farge. Tallrike små kongler, kuleformete med skjoldformede kongleskjell.	Josephine Cty, Oregon	1957, -82
V 8	Nutkasypress (<i>Chamaecyparis nootkatensis</i>) (se Q 3)	Ketchikan og Hollis, Alaska	1957, -59
V 9	Kjempethuja (<i>Thuja plicata</i>) (se U 8)	Mt. Revelstoke, Brit. Columbia	1957
V 10	Rødask (<i>Fraxinus pennsylvanica</i>) Utbredelse: Østlige til midtre Nord-Amerika. Kan bli 20 m høy. Smågreiner og knopper er tett hårete. Blad med 5-9 stilkede, eggformede til avlange småblad som er tannet eller helrandete.		1958
V 11	Alnus tenuifolia Utbredelse: Nordvestlige Nord-Amerika. Amerikansk oreart, sjelden plantet i Norge.	Jasper, Alberta	1957
W 1	Sequoiadendron giganteum		
W 2	Revehalefuru (<i>Pinus aristata</i>) Utbredelse: Fjellområder, Rocky Mts., fra Colorado til California og White Mts. i Arizona, USA. Liten buskaktig furu som kan bli 15 m høy, langsomtvoksende. Tilhører de 5-nålede furuartene. Nålene er 2-4 cm lange og mørke grønne, lett gjenkjennelig på de hvite harpiksavsetningene på nålene. Sittende sylindrisk, eggformede kongler, 4-9 cm lange.	Weston Pass, Colorado	1978

Felt	Navn, Beskrivelse	Opphavssted	Plantet
W 3	Sølvfuru (<i>Pinus monticola</i>) Utbredelse: Vestlige Nord-Amerika. Tilhører de 5-nålede furuartene. Blir et 20-30 m høyt tre med pyramidal vekst. Skuddene er fint hårete, gulig- eller rødlig brune. Knoppene er spisse, rulle- eller kuleformet med harpiks. Nålene er 4-10 cm lange, stive, grønne med hvite spalteåpninger på undersiden. Konglene er store, 10-25 cm lange. Er vert for solbærfiltrust og derfor forbudt å plante.	Mc. Kenzie Pass, Oregon	1978, -81
W 4	Hvitbarkfuru (<i>Pinus albicaulis</i>) Utbredelse: Rocky Mountains. Cascade, Sierra Nevada, Nord-Amerika. Tilhører de 5-nålede furuartene. Stammen hvitaktig som ung, og treet ca 10 m høyt, med uregelmessig krone. Skuddene er fint hårete, brune eller oransje. Knoppene er eggformet, skarpt tilspissete. Nålene er 4-7 cm lange. Konglene er eggformet 4-8 cm lange, først purpurfarget, siden brune med korte, tykke kongleskjell.	Mt. Rose Washoe, Nevada	1978
W 5	Virginiaeiner (<i>Juniperus virginiana</i>) Utbredelse: Østlige til midtre Nord-Amerika. Et 30 m høyt tre med varierende utseende. Som oftest slank-eggformet. Stammen kan bli opptil 1 m tykk. Barken er grå til rødbrun. Nålene på eldre trær er ca 1 cm lange.		1984
W 6	Koloradoedelgran (<i>Abies concolor</i>) Utbredelse: Vestlige fjellstrøk i Nord-Amerika. Et 25-40 m høyt tre med valseformet krone. Barken er mørkegrå, glatt og har rikelig med harpiksblærer. Skuddene er grågrønne. Knoppene er små, kuleformete med harpiks. Nålene er ca 4-6 cm lange; tykke, blågrå og ensfarget på begge sider og de er bøyde. Konglene er sylindriske 7-12 cm lange. Koloradoedelgran stiller beskjedne krav til jordbunnen og tåler kalde vintre. Trevirket er langfibret og er velegnet til celluloseframstilling. Var en periode mye plantet i hage og park i Norge.	Lake Isabel, Colorado	1982

Felt	Navn, Beskrivelse	Opphavssted	Plantet
X 1	Svartgran (<i>Picea mariana</i>) Utbredelse: Nordlige Nord-Amerika, øst til vest. Et ca 20 m høyt tre med kjegleformet krone. Greinene er alltid tettsittende. Barken er rødlig grå på yngre trær, senere blir den mørk purpurfarget. Skuddene er lyst brune og hårete. Nålene er 0,6-1,8 cm lange, mørkt grønne med skiftninger til blågrønt. På undersiden med blåhvite striper. Konglene sitter i knipper og er 2-3 cm lange, matt brungrå. Svartgran er nøysom og hardfør med sen vekst. Veden er langfibret med lite harpiks og egner seg godt til celluloseframstilling. Svartgran er forsøkt plantet i Norge på grøftet myr, men er ellers lite brukt.	Prince George, Brit. Columbia	1980
X 2	<i>Alnus rubra</i> Utbredelse: Stillehavskysten fra Alaska til California. Amerikansk ore-art.	Vancouver, Isl., Brit. Columbia	1979, -80, -84
X 3	<i>Alnus sinuata</i> Utbredelse: Stillehavskysten, Alaska til Nord-California. Amerikansk ore-art.	Vancouver, Brit. Columbia	1979, -80, -84
X 4	Nutkasypress (<i>Chamaecyparis nootkatensis</i>) (se Q 3)		1978
X 5	Kjempepoppel (<i>Populus trichocarpa</i>) Et høyt tre med opprette greiner. Skuddene er kantete, sideknoppene smale og spisse. Bladene er mørkegrønne, eggformete og tilspisset. Meget rask vekst.	Matanuska Valley, Alaska	1982, -83
X 6	Utgått		

REGISTER

Registeret viser hvor plantene finnes i felt og i heftet. Registeret omfatter latinske slektsnavn og norske slekts- og artsnavn. Latin er skrevet med kursiv.

	Felt og side
<i>Abies</i>	A8 s.24, B3 s.25, B4 s.26, C1 s.26, C2 s.26, C3 s.26, S3 s.37, S4 s.38, S5 s.38, S6 s.38, S9 s.39, W6 s.43
<i>Acer</i>	C4 s.27, E13 s.30, T3 s.40, U7 s.41
<i>Ailanthus</i>	K6 s.31
<i>Alnus</i>	D6 s.28, V11 s.42, X2 s.44, X3 s.44
amerikalerk	V1 s.41
amurlind	E7 s.29
ask	V10 s.42
balsamedelgran	S6 s.38
beinved	V6 s.42
<i>Betula</i>	A2-A6 s.24, Q4 s.36, V3 s.41, V4 s.41
bjørk	A2-A6 s.24, Q4 s.36, V3 s.41, V4 s.41
blågran	S1 s.37
bøk	
<i>Calocedrus</i>	M4 s.33
canadahemlokk	P3 s.34
cembrafur, europeisk	C5 s.27
<i>Chamaecyparis</i>	D5 s.28, D8 s.28, E9 s.29, E10 s.29, F3 s.30, Q3 s.35, V7 s.42, V8 s.42, X4 s.44

	Felt og side
<i>Cornus</i>	R4 s.36, R6 s.37
<i>Cryptomeria</i>	F1 s.30
doggpil	A9 s.25
douglas	Q1 s.25
edelgran	A8 s.24, B3 s.25, B4 s.26, C1 s.26, C3 s.26, S3 s.37, S5 s.38, S6 s.38, S9 s.39, W6 s.43
einer	V5 s.41, W5 s.43
engelmannsgran	M3 s.33
ertesypress	E10 s.29
<i>Euonymus</i>	V6 s.42
europalerk	P1 s.34
<i>Fagus</i>	
fjellbjørk	A2 s.24
fjelledelgran	S3 s.37
fjellhemlokk	P4 s.35
<i>Fraxinus</i>	V10 s.42
furu	C5 s.27, C6 s.27, D1 s.27, E2 s.28, M1 s.32, N1 s.33, N2 s.33, Q2 s.35, R1 s.36, S8 s.39, T1 s.39, T2 s.40, U5 s.40, W3 s.42, W4 s.43
glanspil	B5 s.26

	Felt og side
gran	A1 s.24, D2 s.27, D4 s.28, E1 s.28, E2 s.28, F2 s.30, L1 s.32, M2 s.32, M3 s.33, O1 s.33, Q6 s.36, R2 s.36, R8 s.37, S1 s.37, S7 s.39, U1 s.40, U2 s.40, X1 s.43
gresk edelgran	B3 s.25
gudetre	K6 s.31
gulfuru	R1 s.36
gulbjørk	V4 s.41
hegg	VB2 s.41
hemlokk	P2 s.34, P3 s.34, P4 s.35
hengebjørk	A3-A6, s.24
<i>Hippophaë</i>	D3 s.27
hvitbarkfuru	W4 s.43
hvitgran	M2 s.32, Q6 s.36, U2 s.40
hvitmorbær	K4 s.31
japanlerk	F4 s.30
jezogran	F2 s.30, R2 s.36
<i>Juglans</i>	D7 s.28
<i>Juniperus</i>	E11 s.29, V5 s.41, W5 s.43
keisertre	K2 s.31
kina-einer	E11 s.29
kinabukketorn	K3 s.31
kjeglegran	U1 s.40

Felt og side

kjempeedelgran	S5 s.38
kjempelerk	S2 s.37
kjempepoppel	X5 s.44
kjempethuja	Q5 s.37, R3 s.36, U8 s.41, V9 s.42
koloradoedelgran	W6 s.43
kontortafuru	M1 s.32, Q2 s.35, T1 s.39, T2 s.40
koreafuru	D1 s.27
kornell	R4 s.36, R6 s.37
krypkornell	R4 s.36
<i>Larix</i>	B1 s.25, E4 s.28, E12 s.29, F4 s.30, P1 s.34, S2 s.37, V1 s.41,
lawsonsyppress	V7 s.42
lerk	B1 s.25, E4 s.28, E12 s.29, F4 s.30, P1 s.34, S2 s.37, V1 s.41
lutzigran	L1 s.32
<i>Lycium</i>	K3 s.31
lønn	C4 s.27, E13 s.30, T3 s.40, U7 s.41
mandsjuredelgran	C2 s.26
mandsjurvalnøtt	D7 s.28
<i>Metasequoia</i>	E8 s.29
<i>Microbiota</i>	C
mongollerkerk	E4 s.28, E12 s.29
morbær	K4 s.31
<i>Morus</i>	K4 s.31
nikkoedelgran	C1 s.26

Felt og side

nordmannsedelgran	B4 s.26
nutkasypress	Q3 s.35, V8 s.42, X4 s.44
or	D6 s.28
orientgran	D2 s.27, R8 s.37
Ornäsbjørk	A4 s.24
papirbjørk	Q4 s.36, V3 s.41
<i>Paulownia</i>	K2 s.31
<i>Philadelphus</i>	E6 s.29, F6 s.31
<i>Picea</i>	A1 s.24, A7 s.24, D2 s.27, D4 s.28, E1 s.28, F2 s.30, F5 s.30, G1 s.31, K7 s.31, K8s.31, L1 s.32, M2 s.32, M3 s.33, O1 s.33, Q6 s.36, R2 s.36, R8 s.37, S1 s.37, S7 s.39, U1 s.40, U2 s.40, X1 s.43
pil	A9 s.25
<i>Pinus</i>	C5 s.27, C6 s.27, D1 s.27, E2 s.28, E3 s.28, M1 s.32, N1 s.33, N2 s.33, Q2 s.35, R1 s.36, S8 s.39, T1 s.39, T2 s.40, U5 s.40, W3 s.42, W4 s.43
<i>Populus</i>	X5 s.44
poppel	X5 s.44
<i>Prunus</i>	V2 s.41
<i>Pseudotsuga</i>	Q1 s.35
purpuredelgran	S9 s.39
Pyrus	R5 s.37

Felt og side

revehalefuru	W2 s.42
Rocky Mountain-einer	V5 s.41
romhegg	V2 s.41
russelønn	U7 s.41
rødask	V10 s.42
rødfuru	S8 s.39
rødgran	S7 s.39
rødlønn	T3 s.40
rønnelbjørk	A3 s.24
sakhalinbeinved	V6 s.42
sakhalinedelgran	C3 s.26
<i>Salix</i>	A9 s.25, B5 s.26
<i>Sequoiadendron</i>	W1, s.42
serbergran	A7 s.24, O1 s.33
sibiredelgran	B2 s.25
sibirfuru	C6 s.27
sibirlerk	B1 s.25
sibirlønn	C4 s.27, E13 s.30
silkefuru	N2 s.33
småbiota	C
solsypress	D5 s.28, D8 s.28, E9 s.29, F3 s.30
<i>Sorbus</i>	K1 s.31
<i>Styrax</i>	U6 s.41
svartgran	X1 s.43

Felt og side

sypress	D5 s.28, D8 s.28, E9 s.29, E10 s.29, F3 s.30, Q3 s.35, V7 s.42, V8 s.42, X4 s.44
sølvfuru	W3 s.42
<i>Thuja</i>	K9 s.32, Q5 s.36, U3 s.40, U4 s.40 U8 s.41, U9 s.41, V9 s.42
<i>Thujopsis</i>	K9 s.32
<i>Tilia</i>	E7 s.29
tindved	D3 s.27
trådsypress	E10 s.29
<i>Tsuga</i>	P2 s.34, P3 s.34, P4 s.35
thuja	Q5 s.37, R3 s.36, U3 s.40, U8 s.41, U9 s.41, V9 s.42
tårefuru	E2 s.28
urtidstre	E8 s.29
vanlig ask	V-X
valbjørk	A6 s.24
valnøtt	D7 s.28
vanlig edelgran	A8 s.24
vanlig furu	U5 s.40
vanlig gran	A1 s.24
vanlig douglas	Q1 s.35
vanlig thuja	U3 s.40
vestamerikansk hemlokk	P2 s.34

Felt og side

virginiaeiner	W5 s.43
voksthuja	K9 s.32
vrifuru	M1 s. 32, Q2 s.35, T1 s.39, T2 s.40
vårkornell	R6 s.37
youngii-bjerk	A5 s.24

AKTUELL LITTERATUR

Batta, J. & M. Sandved	Trær og busker om vinteren. I. Bestemmelsesnøkler for løvfellende. Landbr.forlaget, Oslo 1981.
Batta, J. & M. Sandved	Trær og busker om vinteren. II. Bestemmelsesnøkler for vintergrønne. Landbr.forlaget, Oslo 1986.
Børset, O., 1986:	Skogskjøtsel, del 1: Skogøkologi, Landbr.forlaget, Oslo 1986.
Frivold, Lars Helge:	Trær i kulturlandskapet. Landbr.forlaget, Oslo 1994.
Kielland-Lund, J., 1964:	Skogens innvandringshistorie, Skogbruksboka. Bind 1, Skogforlaget A/S, Oslo, 1961
Krüssmann, G., 1979:	Die Nadelgehölze. Verlag Paul Parey, Berlin
Lid, J. & D.T. Lid	Norsk flora. Det Norske Samlaget, Oslo 1994.
Mitchell, A. & Inger Gjærevoll	Trær i skog og hage. Tiden norsk forlag, 1977.
Nedkvitne, K. og A. Arvesen:	Skogbrukslære. Landbr.forlaget, Oslo 1974.
Norsk hagebruksleksikon I og II	H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard) Oslo 1960.
Strand, Lars	Skogen i Norge. Skogbruksboka. Bind 1, Skogforlaget A/S, Oslo, 1961

Flere eksempler av dette heftet kan skaffes hos:

DET KGL. SELSKAP FOR NORGES VEL
- for livskraftige lokalsamfunn

Postboks 115, 2013 Skjetten. Tlf.: 63 84 50 00. Telefax: 63 84 51 30.

Vi samarbeider om driften av arboret:

- Det Kgl. Selskap for Norges Vel, Pb. 115, 2013 Skjetten
- Oslo og Akershus Skogselskap, Pb. 414, 2001 Lillestrøm
- SKOGFORSK, Høgskoleveien 12, 1432 Ås
- Norges Landbrukshøgskole, Institutt for plantefag, Pb. 5022, 1432 Ås
- Universitetet i Oslo, Biologisk Institutt, Pb. 1045 Blindern, 0316 Oslo
- Bærum kommune, Park og Idrettsvesenet, Pb.518, 1301 Sandvika